

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૧૨/૨૦૦૫

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૧૫/૨૦૦૫

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૧૩૯/૨૦૦૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી ગીતા ગોપી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર?	હા	ના

=====

અરવિંદસિંહ ગંગાસિંહ સોલંકી અને અન્ય.

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિત વકીલો (ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૧૨/૦૫ માં):

અપીલકર્તા નં. ૧, ૨, ૩ તરફે વકીલ શ્રી પ્રતીક બારોટ અને સુશ્રી સ્મૃતિ કે.

ચૌહાણ (૧૭૩૪૩)

સામાવાળા/સામાવાળા નં. ૧ તરફે એપીપી સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટ

ઉપસ્થિત વકીલો (ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૧૫/૦૫ માં):

અપીલકર્તા નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી પ્રતીક બારોટ અને સુશ્રી સ્મૃતિ કે. ચૌહાણ

(૧૭૩૪૩)

સામાવાળા/સામાવાળા નં. ૧ તરફે એપીપી સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટ

ઉપસ્થિત વકીલો (ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૧૩૯/૦૫ માં):

અપીલકર્તા નં. ૧ તરફે એપીપી સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટ, સામાવાળા/સામાવાળા નં.

૧, ૨, ૩, ૪ તરફે વકીલ શ્રી પ્રતીક બારોટ અને શ્રી કે. આઈ. કાઝી

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી ગીતા ગોપી

તારીખ: ૨૫/૦૩/૨૦૨૬

સામાન્ય ચુકાદો

૧. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૧૨/૨૦૦૫ એ અપીલકર્તાઓ – મૂળ આરોપી નં. ૧, ૨ અને ૩ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ હતી, જ્યારે ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૧૫/૨૦૦૫ એ અપીલકર્તા – મૂળ આરોપી નં. ૪ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ હતી અને ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૧૩૯/૨૦૦૫ એ રાજ્ય દ્વારા સજામાં વધારો કરવા માટે દાખલ કરવામાં આવેલ હતી. વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજ, અમદાવાદ શહેર દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૫૧/૨૦૦૪ માં તારીખ ૨૮/૦૨/૨૦૦૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠેરવતા ચુકાદા અને હુકમને પડકારવામાં આવેલ છે. આરોપીઓ પર ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ (જે હવે પછી "આઈપીસી" તરીકે ટૂંકમાં ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૩૯૯, ધ આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫(૧) અને ધ બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ આરોપ મૂકવામાં આવેલ હતા.

૧.૧ આરોપી નં. ૧ થી ૩ ને આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે રૂ. ૫૦૦/- રૂપિયાના દંડ સાથે ચાર વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવેલ હતી અને દંડ ભરવામાં કસૂરવાર ઠેરે તો વધુ ત્રણ મહિનાની સખત કેદ ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ હતો. આરોપી નં. ૧ થી ૩ ને ધ આર્મ્સ એક્ટ

ની કલમ ૨૫(૧બી)(એ) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે બે વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવેલ હતી, અને ધ બોમ્બે પોલીસ એક્ટ ની કલમ ૧૩૫(૧) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે એક વર્ષની સખત કેદની સજા પણ ફટકારવામાં આવેલ હતી. દરેક આરોપી માટે સજાઓ સાથે મળીને (concurrently) ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ હતો.

૧.૨ આરોપી નં. ૪ ને આઈપીસી ની કલમ ૩૮૯ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે ૨,૫૦૦/- રૂપિયાના દંડ સાથે બે વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવેલ હતી, અને દંડ ભરવામાં નિષ્ફળ જાય તો, ત્રણ મહિનાની સખત કેદ ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવેલ હતો.

૨. ટૂંકમાં હકીકતો એ છે કે, તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ, આઈપીસી ની કલમ ૩૮૯, ધ આર્મ્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫(૧) અને ધ બોમ્બે પોલીસ એક્ટ ની કલમ ૧૩૫ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ કાર્મ બ્રાન્ચ, અમદાવાદ ખાતે એફઆઈઆર નં. આઈ-૭/૨૦૦૩ નોંધવામાં આવેલ હતી. ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો છે કે ડિસ્ટ્રિક્ટ કાર્મ બ્રાન્ચને માહિતી મળેલ હતી કે નામજોગ આરોપીઓ તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ સાંજે ૦૬:૦૦ થી ૦૮:૦૦ વાગ્યાની વચ્ચે નરોડા પાટિયા ત્રણ રસ્તા પર નટરાજ હોટલની સામે એકઠા થશે. માહિતી મુજબ, તેઓ ત્યાં લૂંટ કરવાનો કાવતરું ઘડવા માટે મળવાના હતા.

૨.૧ ફરિયાદપક્ષનો કેસ એવો છે કે તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ રાત્રે આશરે ૦૮:૪૫ વાગ્યે, ત્રણ વ્યક્તિઓ એક ઓટો રિક્ષામાંથી નીચે ઉતરી હતી, અન્ય બે વ્યક્તિઓ બીજી બાજુથી ચાલીને આવેલ અને તમામ નરોડા પાટિયા ખાતે નટરાજ હોટલની સામે મુખ્ય રસ્તા પર એકઠા થયા હતા. જેવી આરોપીઓ એકઠા થયા, તરત જ ડિસ્ટ્રિક્ટ કાઈમ વ્રાન્ચે તેઓને એવા આક્ષેપ સાથે પકડી પાડ્યા હતા કે આરોપીઓ હથિયારોથી સજ્જ હતા અને તેથી, લૂંટ કરવા માટેની તૈયારી કરી રહ્યા હતા.

૨.૨ પોલીસે તેઓને એવા આક્ષેપ હેઠળ ધરપકડ કરી હતી કે તેઓ દેહગામ ખાતે શાહિદ વીર પેટ્રોલ પંપ પર લૂંટનો ગુનો કરવાની તૈયારી કરી રહ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષ મુજબ, આરોપીઓની ધરપકડ દેહગામ જતા ખુલ્લા મુખ્ય રસ્તા પરથી કરવામાં આવેલ હતી, જ્યાંથી સદર પેટ્રોલ પંપ આશરે ૨૮ કિમી દૂર હતો.

૨.૩ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવેલ હતી. ચાર્જશીટમાંના ગુનાઓ માત્ર સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલને પાત્ર હોવાથી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૨૦૯ હેઠળ તારીખ ૧૧/૦૯/૨૦૦૩ ના હુકમ દ્વારા કેસને માનનીય સેશન્સ કોર્ટમાં કમિટ કરેલ અને તે સેશન્સ કેસ નં. ૫૧/૨૦૦૪ તરીકે નોંધવામાં આવેલ હતો. ત્યારબાદ, તારીખ

૩૦/૦૬/૨૦૦૪ ના રોજ આરોપ ઘડવામાં આવેલ હતો. આરોપીઓએ ગુનો કબૂલ નહીં કરતા, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા કેસની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવેલ હતી.

૩. આરોપીઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રતીક બારોટ સાથે વિદ્વાન વકીલો સુશ્રી સ્મૃતિ ચૌહાણ અને શ્રી કે. આઈ. કાઝી તથા રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટની દલીલો સાંભળવામાં આવી.

૪. આરોપીઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રતીક બારોટ દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે ફરિયાદપક્ષનો કેસ ગંભીર ખામીઓ અને વિસંગતતાઓ ધરાવે છે અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ પુરાવા વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલ દોષિત ઠેરવતા હુકમને ટકાવી રાખવા માટે વિશ્વાસ પેદા કરતા નથી. શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી હતી કે હાલના અપીલકર્તા પાસેથી આરોપી તરીકે એક પૈસો પણ રિકવર કરવામાં આવેલ ન હતો, કે આરોપીઓને નટરાજ હોટલથી આશરે ૨૮ કિમીનું અંતર કાપવા માટે સદર પેટ્રોલ પંપની દિશામાં જતા કોઈ ખાનગી વાહનમાંથી પકડવામાં આવેલ ન હતા, જે ફરિયાદપક્ષની વાર્તાને અત્યંત શંકાસ્પદ બનાવે છે. શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી હતી કે સાક્ષીઓના નિવેદન, ખાસ કરીને પોલીસ કર્મચારીઓના નિવેદનને જોતા, આરોપીઓના સદર નટરાજ હોટલ ખાતે આગમન અંગે ભારે વિરોધાભાસ ઊભો થયો છે અને દરેક નવા સાક્ષીનું નિવેદન અગાઉના સાક્ષીના નિવેદન કરતા

અલગ પડે છે અને કથિત જગ્યાએ આરોપીઓના આગમનનો સમય પણ અનિશ્ચિત હતો. વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી હતી કે આવા કેસમાં સમયનું પરિબળ ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ બની જાય છે અને તપાસ અધિકારી અને કથિત પેટ્રોલ પંપ પરના પંચના નિવેદનમાંથી પાંચ કલાકથી વધુનો મોટો સમયગાળો જોઈ શકાય છે. વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ ના નિવેદન મુજબ, તપાસ અધિકારી તારીખ ૦૩/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ સવારે ૧૦:૩૦ થી બપોરે ૦૩:૦૦ વાગ્યાની વચ્ચે કાઈમ બ્રાન્ચની ઓફિસમાં હાજર હતા. પેટ્રોલ પંપ પર પંચનામું તારીખ ૦૩/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ ૧૨:૩૦ વાગ્યે પૂર્ણ કરવામાં આવેલ હતું. તેથી, તારીખ ૦૩/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ પેટ્રોલ પંપ પર કરવામાં આવેલ પંચનામા પર શંકા ઊભી થાય છે જે કાઈમ બ્રાન્ચની ઓફિસથી ૨૮ કિમીના અંતરે હતું. વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી હતી કે મુદ્દામાલની વસ્તુઓ રિકવર કરવા માટેના બે પંચોમાંથી, એક હોસ્ટાઈલ (ફરી ગયેલ) થઈ ગયેલ અને બીજાની તપાસ કરવામાં આવેલ ન હતી. આ ફરીથી સાક્ષીઓની વિશ્વસનીયતા પર શંકા ઊભી કરે છે. વધુમાં, પંચના નિવેદનમાંથી કયા આરોપી પાસેથી કયું હથિયાર રિકવર કરવામાં આવેલ હતું તે સ્પષ્ટ થતું નથી. વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટે પંચોના નિવેદનમાંથી જણાવ્યું હતું કે માત્ર તેમની સહીઓ કોરા કાગળો પર લેવામાં આવેલ હતી, જે ફરીથી ફરિયાદપક્ષની વાર્તામાં શંકા ઊભી કરે છે. વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદીનું પોતાનું નિવેદન

રેઈડમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલા વાહનોની સંખ્યા અંગે અન્ય પોલીસ સાક્ષીઓના નિવેદન કરતા અલગ પડે છે અને એક સિવાય, અન્ય કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષીની તપાસ કરવામાં આવેલ ન હતી. વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી હતી કે જો રેઈડિંગ ટીમની આગેવાન તરીકે ફરિયાદીના નિવેદન પર વિશ્વાસ કરવામાં આવે, તો સદર નટરાજ હોટલ પરનું સમગ્ર પંચનામું પોતે જ દોષિત ઠેરવવા માટે કોઈ કેસ સાબિત કરશે નહીં અને જો તપાસ અધિકારી પર વિશ્વાસ કરવામાં આવે, તો સમગ્ર ફરિયાદ અને પંચનામું અમાન્ય બની જાય છે. જો ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ પર વિશ્વાસ કરવામાં આવે, તો પેટ્રોલ પંપ પરની પંચનામાની સમગ્ર પ્રક્રિયા અમાન્ય બની જાય છે. આમ, હાલના કેસમાં, જો એકના નિવેદનને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે, તો બીજાનું ખોટું સાબિત થાય છે, આમ સદર સાક્ષીઓ પર વિશ્વાસ મૂકવા માટે એક મોટી શંકા ઊભી થાય છે.

૪.૧ વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટે રજૂઆત કરી હતી કે પાંચમો આરોપી એ પુરાવાને આઈપીસી ની કલમ ૩૮૧ હેઠળ ટકાવી રાખવા માટે પોલીસ દ્વારા માત્ર એક સર્જન છે. આરોપીઓને ગુનાના સ્થળેથી પકડવામાં આવેલ ન હતા, કે તેઓ સદર પેટ્રોલ પંપની દિશામાં જતા કે હલનચલન કરતા જોવા મળેલ ન હતા. એવી રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે આમ, આઈપીસી ની કલમ ૩૮૮ ના ઘટકો સ્થાપિત થતા નથી. રેકૉર્ડ પરના પુરાવા આરોપીઓના ગુનાને સાબિત કરવા માટે અપૂરતા છે અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજ દ્વારા નોંધવામાં આવેલ

દોષિત ઠેરવવાનો હુકમ કાયદાની દૃષ્ટિએ ટકાવી શકાય તેમ નથી. તેથી, એવી અરજ કરવામાં આવેલ છે કે આરોપીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને દોષિત ઠેરવવાનો તથા સજાનો હુકમ રદબાતલ કરવામાં આવે.

જ.૨ આરોપીઓ તરફે વકીલ શ્રી બારોટે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદપક્ષે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ દ્વારા લૂંટની તૈયારીનો કેસ સાબિત કરવો જરૂરી હતો અને આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળ કેસને ખેંચવા માટે ટ્રેપિંગ પાર્ટીના આગેવાન અને તેની ટીમના સભ્યો દ્વારા સ્થળ પર હાજર પાંચમી વ્યક્તિનો ભ્રમ ઊભો કરવામાં આવેલ હતો અને આમ, રજૂઆત કરી હતી કે જ્યાં સુધી લૂંટની તૈયારી માટે જરૂરી મહત્વના ઘટકો ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત ન થાય, ત્યાં સુધી કોઈ દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.

જ.૩ વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટે (i) મહાબીર સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટ તારીખ ૧૪/૦૩/૨૦૨૩, (ii) સુખલાલ બંશી લોધી અને અન્ય વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટ તારીખ ૨૬/૦૮/૧૯૯૭, (iii) મોહન સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટ તારીખ ૩૦/૧૧/૨૦૨૨, (iv) કૈલાશ ધીમર વિરુદ્ધ

મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટ તારીખ ૦૬/૦૧/૨૦૨૨, (v) સંતોષ કુમાર અને અન્ય વિરુદ્ધ છત્તીસગઢ રાજ્ય, છત્તીસગઢ હાઈકોર્ટ તારીખ ૧૩/૦૧/૨૦૦૬, (vi) સુભાષ હરિરામ રાજભર અને અન્ય વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, મહારાષ્ટ્ર હાઈકોર્ટ તારીખ ૦૫/૦૬/૨૦૦૭, (vii) લાલ બહાદુર ચૌધરી અને અન્ય વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, પટના હાઈકોર્ટ તારીખ ૨૭/૦૮/૨૦૨૫, (viii) લતીફનાગોદર હયાત સિંધી અને અન્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ગુજરાત હાઈકોર્ટ, ૨૦૨૪ (૦) એ.આઈ.જે.ઈ.એલ.-એચ.સી. ૨૪૮૪૭૨, (ix) જસબીર સિંહ @ જવરી @ જબ્બર સિંહ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટ, ૨૦૧૫ (૦) એ.આઈ.જે.ઈ.એલ.-એસ.સી. ૫૬૪૨૦, (x) ચતુરી ચાદવ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, ૧૯૭૯ (૦) એ.આઈ.જે.ઈ.એલ.-એસ.સી. ૪૯૮૮, (xi) શેખ મોહમ્મદ નૌશાદ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૨૫ (૦) એ.આઈ.જે.ઈ.એલ.-એચ.સી. ૨૫૧૩૩૬, અને (xii) હરી પુત્ર ચંદ્રન વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય, કેરળ હાઈકોર્ટ, એર્નાકુલમ તારીખ ૧૪/૦૧/૨૦૨૬ ના કેસોમાં ચુકાદાઓ પર આધાર રાખવામાં આવેલ છે.

૫. રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે આરોપીઓ વિરુદ્ધ ગુનો સાબિત થયેલ છે, અને ગુનાની ગંભીરતા અને અતિગંભીરતાને જોતા, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લાદવામાં આવેલ સજા અપૂરતી છે અને આરોપીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ ગુનાના પ્રકાર સાથે સુસંગત નથી.

વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે હાલનો કેસ એવો નથી, જેમાં આરોપીઓ પ્રત્યે કોઈ ઉદારતા દર્શાવવી જોઈએ. રેકૉર્ડ પરના પુરાવા સ્પષ્ટપણે સાબિત કરે છે કે આરોપીઓએ ગુનાહિત કાવતરું ઘડ્યું હતું અને ગુનો કરવાની ઈરાદા સાથે જીવલેણ હથિયારોથી સજ્જ હતા. આવું વર્તન ગુનાની ગંભીર પ્રકૃતિ દર્શાવે છે અને સજા લાદતી વખતે કડક અભિગમની માંગ કરે છે. વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજે સજાના પ્રમાણ નક્કી કરતી વખતે આરોપીઓ પ્રત્યે બિનજરૂરી ઉદારતા દર્શાવવામાં ભૂલ કરી છે. આવી ઉદારતા ન્યાયના હિતમાં નથી, ખાસ કરીને ગુનાની ગંભીરતા અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા. વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી ભટ્ટે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજે વિવિધ ગુનાઓ માટે આપવામાં આવેલ સજાઓ સાથે મળીને ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં પણ ભૂલ કરી છે. કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, કાયદા અનુસાર દરેક ગુના માટે અલગ સજા લાદવી જોઈતી હતી, જેથી યોગ્ય રીતે અવરોધક અસર (deterrence) ઊભી કરી શકાય. વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે આવા પ્રકારના ગુનાઓમાં, અદાલતે કાયદાના શાસનને જાળવી રાખવા અને ન્યાયના અંતને પહોંચી વળવા માટે આરોપીઓ સાથે યોગ્ય કડકાઈથી કામ લેવું જરૂરી છે. વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે માત્ર એટલા માટે કે આરોપીઓનો કોઈ ભૂતકાળનો ગુનાહિત ઇતિહાસ નથી, તે ઉદારતા બતાવવા માટે માન્ય કારણ હોઈ શકે નહીં. હાલના કેસના સંજોગો અનેક ગંભીર પરિબલો જાહેર કરે છે, જે માટે વિદ્વાન ટ્રાયલ

કોર્ટના જજે મહત્તમ સજા લાદવી જરૂરી હતી. વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે બચાવપક્ષ કોઈ પણ હળવા કરનારા સંજોગો દર્શાવવામાં સક્ષમ નથી, જે આરોપીઓ પર ઓછી સજા લાદવાનું વાજબી ઠેરવે. વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી ભટ્ટે, તેથી, એવી અરજ કરેલ છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો અને સજાનો હુકમ અન્યથા લાદવામાં આવેલ સજાની હદ સુધી ભૂલભરેલો, અન્યાયી અને અયોગ્ય છે, અને તેથી, તે સદર અદાલત દ્વારા કાયદા અનુસાર સજામાં સુધારો અને વધારો કરીને હસ્તક્ષેપને પાત્ર છે. આમ, વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી ભટ્ટે અરજ કરેલ છે કે આરોપીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવે અને વધુમાં સજામાં યોગ્ય રીતે વધારો/સુધારો કરવામાં આવે.

૬. આરોપીઓ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રતીક બારોટ અને રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલ દલીલો સાંભળવામાં આવી, રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી તથા સાક્ષીઓની જુબાની તપાસવામાં આવી.

૭. વિદ્વાન અધિક સેશન્સ જજ, અમદાવાદ શહેર, આરોપી નં. ૧ થી ૩ ને દોષિત ઠેરવતી વખતે, સજા પસાર કરવા માટે પક્ષકારોની પરસ્પર દલીલો ધ્યાનમાં લીધા પછી, નીચે મુજબના શબ્દોમાં સજાના પાસાને ધ્યાનમાં લીધેલ છે:—

"પરસ્પર દલીલોને ધ્યાનમાં લેતા, તે સ્પષ્ટ છે કે સામેલ ગુનો ગંભીર છે, કારણ કે, આરોપી નં. ૧ અને ૩ બંને લોડેડ પિસ્તોલ રાખવાના ગુનામાં પકડાયેલ હતા. જોકે, એવું જણાય છે કે અહીં કોઈ પણ આરોપીના સંદર્ભમાં કોઈ ભૂતકાળનો ઇતિહાસ બહાર આવતો નથી. આરોપીઓએ કોઈ હિંસક વલણ દર્શાવેલ નથી અને અહીંની હકીકતો અને સંજોગોને જોતા જ્યાં રેઈડ દરમિયાન આરોપીઓ દ્વારા હથિયારોનો ઉપયોગ કરવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવેલ નથી, હું એવા અભિપ્રાયનો છું કે આરોપીઓ પ્રત્યે થોડી ઉદારતા દર્શાવવી જરૂરી છે અને આવી હકીકતો અને સંજોગોના પ્રકાશમાં, હું નીચે મુજબનો અંતિમ હુકમ પસાર કરું છું:-

હુકમ

આરોપી નં. ૧ થી ૩ ને આથી દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે અને આઈપીસી ની કલમ ૩૮૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કરવા બદલ દરેકને ચાર વર્ષની સખત કેદની સજા તથા રૂ,૫૦૦-૦૦ રૂપિયાનો દંડ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. લાદવામાં આવેલ દંડ ભરવામાં નિષ્ફળતાના કિસ્સામાં, દરેક આરોપીને વધુ ત્રણ મહિનાની સખત કેદ ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૧ અને ૩ ને પણ ધ આર્મ્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫(૧બી)(એ) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કરવા બદલ બે વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૧ થી ૩ ને પણ ધ બોમ્બે પોલીસ એક્ટ ની કલમ ૧૩૫(૧) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો

કરવા બદલ એક વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવે છે. તમામ સજાઓ સાથે મળીને (concurrently) ભોગવવાની રહેશે. આરોપીઓએ જ્યુડિશિયલ કસ્ટડીમાં વિતાવેલ સમયને સજાના કુલ સમયગાળાની ગણતરી કરતી વખતે ગણતરીમાં લેવા અને સેટ ઓફ (set off) આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. બીજી તરફ, આરોપી નં. ૪ ને અહીં બહાર આવતી હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા બે વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવે છે અને આઇપીસી ની કલમ ૩૮૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કરવા બદલ રૂ. ૫૦૦-૦૦ રૂપિયાનો દંડ ચૂકવવાનો હુકમ પણ કરવામાં આવે છે અને લાદવામાં આવેલ દંડ ભરવામાં નિષ્ફળતાના કિસ્સામાં, આરોપી નં. ૪ ને વધુ ત્રણ મહિનાની સખત કેદ ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૪ એ જ્યુડિશિયલ કસ્ટડીમાં વિતાવેલ સમયને તેની સજાની ગણતરી કરતી વખતે સેટ ઓફ આપવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. આરોપી નં. ૪ હાલમાં જામીન પર છે અને તેને જ્યુડિશિયલ કસ્ટડીમાં લેવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. મુદ્દામાલનો યોગ્ય નિકાલ કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે."

૮. શેખ મોહમ્મદ નૌશાદ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, જે આ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદો છે, જે વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટ દ્વારા ઉપર સંદર્ભિત ચુકાદાઓ સાથે આધાર રાખવામાં આવેલ છે, આ અદાલતે સજા વધારવા માટે ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર ની કલમ ૩૭૭ હેઠળ રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં

આવેલ અપીલ સાથે કામ કરેલ હતું. શેખ મોહમ્મદ નૌશાદ (ઉપર મુજબ) ના કેસના ચુકાદાને ટાંકતી અવલોકનો નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે:—

"૯. ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર ની કલમ ૩૭૭ હેઠળ સજા વધારવા માટે અપીલ દાખલ કરીને અરજ કરવામાં આવેલ છે. સજાની અપૂરતીતાના કારણોસર અપીલ રજૂ કરવા માટે, ટ્રાયલ દરમિયાન આરોપીઓ દ્વારા ઊભા કરવામાં આવેલ બચાવના સંદર્ભમાં કેસની હકીકતો સાથેના પુરાવાઓની આકલન કરવા માટે, જ્યારે નિર્દોષતા માટે અરજ કરવામાં આવે ત્યારે આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવાના સંબંધમાં કાયદાની પ્રશંસા કરતી વખતે, ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર ની કલમ ૩૭૭ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે.

"૩૭૭. સજા વિરુદ્ધ રાજ્ય સરકાર દ્વારા અપીલ—

(૧) પેટા-કલમ (૨) માં અન્યથા જોગવાઈ કર્યા સિવાય, રાજ્ય સરકાર, હાઈકોર્ટ સિવાયની કોઈ પણ અદાલત દ્વારા યોજાયેલ ટ્રાયલમાં દોષિત ઠેરવવાના કોઈ પણ કેસમાં, પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરને [તેની અપૂરતીતાના કારણોસર સજા વિરુદ્ધ અપીલ રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે—

(એ) સેશન્સ કોર્ટને, જો સજા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હોય; અને
(બી) હાઈકોર્ટને, જો સજા અન્ય કોઈ પણ અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હોય.

(૨) જો આવી દોષિત ઠેરવવાની કાર્યવાહી એવા કેસમાં હોય જેમાં ગુનાની તપાસ દિલ્હી સ્પેશિયલ પોલીસ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૪૬ (૧૯૪૬ નો ૨૫) હેઠળ રચાયેલ દિલ્હી સ્પેશિયલ પોલીસ એસ્ટાબ્લિશમેન્ટ દ્વારા, અથવા આ કોડ સિવાયના કોઈ પણ કેન્દ્રિય અધિનિયમ હેઠળ ગુનાની તપાસ કરવા માટે સક્ષમ અન્ય કોઈ પણ એજન્સી દ્વારા કરવામાં આવી હોય, [તો કેન્દ્ર સરકાર પણ નિર્દેશ આપી શકે છે] [અધિનિયમ ૪૫/૧૯૭૮, કલમ ૨૯ દ્વારા ૧૮/૧૨/૧૯૭૮ થી "કેન્દ્ર સરકાર નિર્દેશ આપી શકે છે" માટે બદલવામાં આવેલ] પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરને [તેની અપૂરતીતાના કારણોસર સજા વિરુદ્ધ અપીલ રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે—

(એ) સેશન્સ કોર્ટને, જો સજા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હોય; અને
(બી) હાઈકોર્ટને, જો સજા અન્ય કોઈ પણ અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હોય.

(૩) જ્યારે અપૂરતીતાના કારણોસર સજા વિરુદ્ધ અપીલ દાખલ કરવામાં આવેલ હોય, ત્યારે સેશન્સ કોર્ટ અથવા, જેમ કેસ હોય, હાઈકોર્ટ આરોપીને આવી વૃદ્ધિ સામે કારણ દર્શાવવાની વાજબી તક આપ્યા સિવાય સજામાં વધારો કરશે નહીં અને કારણ દર્શાવતી વખતે, આરોપી તેની નિર્દોષતા માટે અથવા સજામાં ઘટાડા માટે અરજ કરી શકે છે.

(જ) જ્યારે ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૭૬, ૩૭૬એ, ૩૭૬એબી, ૩૭૬બી, ૩૭૬સી, ૩૭૬ડી, ૩૭૬ડીએ, ૩૭૬ડીબી અથવા ૩૭૬ઈ હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલ સજા વિરુદ્ધ અપીલ દાખલ કરવામાં આવેલ હોય, ત્યારે અપીલ આવી અપીલ દાખલ કર્યાની તારીખથી છ મહિનાના સમયગાળાની અંદર નિકાલ કરવામાં આવશે.]"

૯.૧ માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે સોમન વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય, [(૨૦૧૩) ૧૧ એસ.સી.સી. ૩૮૨] અને એલિસ્ટર એન્થોની પેરેરા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય [(૨૦૧૨) ૨ એસ.સી.સી. ૬૪૮] ના કેસનો ઉલ્લેખ કર્યો છે અને ફરિયાદ ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩ અને ૧૪ માં નીચે મુજબ અવલોકનો કરેલ છે:—

"૧૦. હાલમાં, ભારત પાસે ધારાસભા કે ન્યાયતંત્ર દ્વારા જારી કરવામાં આવેલ કોઈ સંરચિત સજા માર્ગદર્શિકા નથી. જોકે, અદાલતોએ સજા લાદવાના મામલે અમુક માર્ગદર્શિકા તૈયાર કરેલ છે. જજને વૈધાનિક મર્યાદાઓમાં સજા આપવામાં વ્યાપક વિવેકબુદ્ધિ હોય છે. કારણ કે ઘણા ગુનાઓમાં માત્ર મહત્તમ સજા સૂચવવામાં આવેલ છે અને કેટલાક ગુનાઓ માટે ન્યૂનતમ સજા સૂચવવામાં આવેલ છે, દરેક જજ તે મુજબ પોતાની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરે છે. તેથી, તેમાં કોઈ એકરૂપતા હોઈ શકે નહીં. જોકે, આ અદાલતે વારંવાર ઠેરવ્યું છે કે

અદાલતોએ સજામાં પોતાની વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરતી વખતે અમુક સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં લેવા પડશે, જેમ કે પ્રમાણસરતા, અવરોધક અસર અને પુનર્વસન. પ્રમાણસરતાના વિશ્લેષણમાં, ગુનેગાર માટે યોગ્ય સજા નક્કી કરવા માટે ગુનાની ગંભીરતાનું મૂલ્યાંકન કરવું જરૂરી છે. ગુનાની ગંભીરતા, અન્ય બાબતોની સાથે, તેની હાનિકારકતા પર પણ આધાર રાખે છે.

૧૧. આ અદાલતે સોમન વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય [(૨૦૧૩) ૧૧ એસ.સી.સી. ૩૮૨] ના કેસમાં આ મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

"૨૭.૧. અદાલતોએ સજાના નિર્ણયોને વિવિધ તર્કો પર આધારિત રાખવા જોઈએ – જેમાંથી સૌથી મહત્વપૂર્ણ પ્રમાણસરતા અને અવરોધક અસર હશે.

૨૭.૨. ગુનાહિત કાર્યવાહીના પરિણામોનો પ્રશ્ન પ્રમાણસરતા અને અવરોધક અસર બંને દૃષ્ટિકોણથી સુસંગત હોઈ શકે છે.

૨૭.૩. પ્રમાણસરતાના સંદર્ભમાં, સજા ગુનાની ગંભીરતા અથવા અતિગંભીરતા સાથે સુસંગત હોવી જોઈએ.

૨૭.૪. ગુનાની ગંભીરતા નક્કી કરવા માટે સુસંગત પરિબલોમાંનું એક તેનાથી થતા પરિણામો છે.

૨૭.૫. જો ગુનેગારે અજાણતા કરેલ નુકસાન/હાનિ વ્યાજબી રીતે અગાઉથી જાણી શકાય તેમ હોય, તો પણ તેને યોગ્ય રીતે ગુનેગારને આભારી ગણી શકાય છે. દારૂના ગેરકાયદેસર અને ભૂગર્ભ ઉત્પાદનના કિસ્સામાં, ઝેરી હોવાની

શક્યતાઓ એટલી વધારે છે કે માત્ર તેના ઉત્પાદક જ નહીં પણ વિતરક અને છૂટક વેપારી પણ ગ્રાહક માટે તેના સંભવિત જોખમો જાણતા હોય છે. તેથી, ભલે ગ્રાહકને કોઈ હાનિ સીધી રીતે ઈરાદાપૂર્વક ન હોય, જો ગ્રાહક નક્કી દારૂના સેવનના પરિણામે કોઈ ગંભીર ઈજા પામે અથવા મૃત્યુ પામે તો અમુક અંશે વધેલી ગુનાહિત જવાબદારી લાગુ પડવી જોઈએ."

૧૨. આ અદાલતનો એલિસ્ટર એન્થોની પરેરા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય [(૨૦૧૨) ૨ એસ.સી.સી. ૬૪૮] માં પણ એ જ ચુકાદો છે જેમાં આ મુજબ અવલોકન કરવામાં આવેલ છે:

"૮૪. સજા એ ગુનાના મામલામાં એક મહત્વપૂર્ણ કાર્ય છે. ગુનાહિત કાયદાના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યોમાંનું એક ગુનાની પ્રકૃતિ અને ગંભીરતા અને ગુનો જે રીતે કરવામાં આવે છે તેના અનુરૂપ યોગ્ય, પર્યાપ્ત, ન્યાયી અને પ્રમાણસર સજા લાદવાનો છે. ગુનો સાબિત થવા પર આરોપીને સજા કરવા માટે કોઈ સ્ટ્રેટજીકેટ ફોર્મ્યુલા નથી. અદાલતોએ અમુક સિદ્ધાંતો વિકસાવ્યા છે: સજા નીતિનો બેવડો ઉદ્દેશ્ય અવરોધક અસર અને સુધારણા છે. ન્યાયના અંતને પહોંચી વળવા માટે કઈ સજા યોગ્ય રહેશે તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખે છે અને અદાલતે ગુનાની ગંભીરતા, ગુના પાછળનો હેતુ, ગુનાની પ્રકૃતિ અને અન્ય તમામ સંલગ્ન સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ."

૧૩. ઉપરોક્ત અવલોકનો પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે સજા લાદવાનું સંચાલન કરતો સિદ્ધાંત દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધારિત રહેશે. જોકે, સજા યોગ્ય, પર્યાપ્ત, ન્યાયી, પ્રમાણસર અને ગુનાની પ્રકૃતિ તથા ગંભીરતા અને ગુનો જે રીતે કરવામાં આવે છે તેના અનુરૂપ હોવી જોઈએ. સજા લાદતી વખતે ગુનાની ગંભીરતા, ગુના પાછળનો હેતુ, ગુનાની પ્રકૃતિ અને અન્ય તમામ સંલગ્ન સંજોગો ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ. અદાલત સજા લાદતી વખતે કેન્ડિડેન્સી રહી શકે નહીં, કારણ કે સજાની પ્રક્રિયામાં ગુનો અને ગુનેગાર બંને સમાન રીતે મહત્વના છે. અદાલતોએ ખાતરી કરવી જોઈએ કે જનતા ન્યાયિક પ્રણાલીમાં વિશ્વાસ ગુમાવે નહીં. અપૂરતી સજા લાદવાથી ન્યાય પ્રણાલીને વધુ નુકસાન થશે અને એવી સ્થિતિમાં પરિણમી શકે છે જ્યાં પીડિત ન્યાયિક પ્રણાલીમાં વિશ્વાસ ગુમાવે છે અને ખાનગી બદલો લેવાનો આશરો લે છે.

૧૪. હાથ પરના મામલામાં, તે સાબિત થાય છે કે પીડિતને શરીરના એક મહત્વપૂર્ણ ભાગ પર, એટલે કે માથા પર ગંભીર ઈજા થઈ હતી, જે ફેક્ટર થયેલ હતું. ડોક્ટરે અભિપ્રાય આપ્યો છે કે ઈજા જીવલેણ હતી. તેથી, અમારા વિચારશીલ અભિપ્રાય મુજબ, હાઈકોર્ટ માત્ર છ દિવસની સજા લાદવામાં ખૂબ જ ઉદાર હતી, જે સમયગાળો આરોપીએ અગાઉ જેલમાં વિતાવેલ હતો."

૯.૨ બેદ રાજ વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, ૧૯૫૫ (૨) એસ.સી.આર. ૫૮૩ માં,

માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે કે સજાનો પ્રશ્ન વિવેકબુદ્ધિનો વિષય છે અને તે સારી રીતે સ્થાપિત છે કે જ્યારે વિવેકબુદ્ધિનો યોગ્ય રીતે સ્વીકૃત ન્યાયિક લાઈનો પર ઉપયોગ કરવામાં આવેલ હોય, ત્યારે અપીલ કોર્ટે આરોપી વ્યક્તિના નુકસાન માટે હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં, સિવાય કે ખૂબ જ મજબૂત કારણોસર, જે ચુકાદાના મુખ્ય ભાગમાં જાહેર કરવા જોઈએ. વધુમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે વૃદ્ધિના મામલામાં, જ્યારે પસાર કરવામાં આવેલ સજા નોંધપાત્ર દંડ લાદતી હોય ત્યારે હસ્તક્ષેપ થવો જોઈએ નહીં."

૯. પરમેશ્વરી વિરુદ્ધ તમિલનાડુ રાજ્ય અને અન્ય., ૨૦૨૬ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન એસ.સી. ૨૦૯ : ૨૦૨૬ (૧) જી.એલ.આર. ૬૦૦ ના કેસમાં, ફરરા ૨૬ થી ૨૮ (જી.એલ.આર. ફરરા ૨૫ થી ૨૭) માં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવેલ છે:—

"૨૬. સલીમ (ઉપર મુજબ) માં આ અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલ અભિપ્રાય આ અદાલત દ્વારા સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ સૌરભ બક્ષી, (૨૦૧૫) ૫ એસ.સી.સી. ૧૮૨, સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ દિલ બહાદુર, (૨૦૨૩) ૧૮ એસ.સી.સી. ૧૮૩ અને અન્ય અનેક ચુકાદાઓની શ્રેણીમાં સતત પુનરાવર્તિત કરવામાં આવેલ છે.

૨૭. આ અદાલતે, ફરીથી સમાન મુદ્દા પર ચર્ચા કરતી વખતે સુરેશ (ઉપર

મુજબ) માં પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો કે કોઈ પણ આરોપીની સજા લાદતી વખતે અથવા ઘટાડતી વખતે અદાલતોએ અનેક પરિબલોને ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ. તેમાં અદાલતે એવું પણ ઠેરવ્યું હતું કે સજા એ ગુનેગારને ન્યાયી અને પર્યાપ્ત સજા આપવી છે, અને તે અદાલતોની પ્રાથમિક ફરજ છે. સદર ચુકાદાનો સુસંગત ભાગ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવે છે:

"૧૧. સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. વિરુદ્ધ ઘનશ્યામ સિંહ [સ્ટેટ ઓફ એમ.પી. વિરુદ્ધ ઘનશ્યામ સિંહ, (૨૦૦૩) ૮ એસ.સી.સી. ૧૩ : ૨૦૦૩ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૧૯૩૫], આઈપીસી ની કલમ ૩૦૪ ભાગ ૧ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાને લગતા કેસમાં, આ અદાલતે ૨ વર્ષના સમયગાળા માટેની સજાને ખૂબ જ અપૂરતી ગણી હતી અને ઉદાર અભિગમ અપનાવવા છતાં, ૬ વર્ષની કસ્ટોડિયલ સજાને ન્યાયના અંતને પહોંચી વળવા માટે પૂરતી ગણી હતી. આ અદાલતે ગુનાહિત જવાબદારી નક્કી કરવામાં પ્રમાણસરતાના સિદ્ધાંતને ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું; અને સજાના સામાજિક પાસાને દર્શાવતી વખતે, ચેતવણી આપી હતી કે અયોગ્ય સહાનુભૂતિ જે અપૂરતી સજા તરફ દોરી જાય છે તે ન્યાય પ્રણાલીને વધુ નુકસાન કરશે અને કાયદાની અસરકારકતામાં જાહેર વિશ્વાસને નબળો પાડશે. આ અદાલતે, અન્ય બાબતોની સાથે, નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૧૯-૨૧, ફરરા ૧૨-૧૫, ૧૭ અને ૧૯)

"૧૨. તેથી, અપૂરતી સજા લાદવા માટે અયોગ્ય સહાનુભૂતિ ન્યાય પ્રણાલીને વધુ નુકસાન કરશે અને કાયદાની અસરકારકતામાં જાહેર વિશ્વાસને નબળો પાડશે અને સમાજ આવા ગંભીર જોખમો હેઠળ લાંબો સમય ટકી શકશે નહીં. તેથી, દરેક અદાલતની ફરજ છે કે ગુનાની પ્રકૃતિ અને તે જે રીતે કરવામાં આવેલ અથવા આચરવામાં આવેલ છે, વગેરેને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય સજા ફટકારે. આ સ્થિતિ આ અદાલત દ્વારા સેવકા પેરુમલ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ટી.એન. [સેવકા પેરુમલ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ટી.એન., (૧૯૯૧) ૩ એસ.સી.સી. ૪૭૧ : ૧૯૯૧ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૭૨૪] માં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવી હતી.

૧૩. ગુનાહિત કાયદો સામાન્ય રીતે દરેક પ્રકારના ગુનાહિત વર્તનની ગુનાહિતતા મુજબ જવાબદારી નક્કી કરવામાં પ્રમાણસરતાના સિદ્ધાંતનું પાલન કરે છે. તે સામાન્ય રીતે દરેક કેસમાં સજા સુધી પહોંચવામાં જજને કેટલીક નોંધપાત્ર વિવેકબુદ્ધિની છૂટ આપે છે, સંભવિતપણે એવી સજાઓને મંજૂરી આપવા માટે જે દરેક કેસની વિશેષ હકીકતો દ્વારા ઊભી થતી ગુનાહિતતાની વધુ સૂક્ષ્મ બાબતોને પ્રતિબિંબિત કરે છે. જજો, અનિવાર્યપણે, પુષ્ટિ કરે છે કે સજા હંમેશા ગુનાને અનુરૂપ હોવી જોઈએ; છતાં વ્યવહારમાં સજાઓ મોટાભાગે અન્ય બાબતો દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે. ક્યારેક તે ગુનેગારની સુધારાત્મક જરૂરિયાતો હોય છે જે સજાને વાજબી ઠેરવવા માટે ઓફર કરવામાં આવે છે, ક્યારેક તેને પરિભ્રમણમાંથી બહાર રાખવાની ઈચ્છનીયતા, અને ક્યારેક તેના ગુનાના દુઃખદ

પરિણામો પણ હોય છે. અનિવાર્યપણે, આ બાબતો સજાના આધાર તરીકે યોગ્ય મળવાપાત્ર સજાથી વિચલનનું કારણ બને છે અને દેખીતા અન્યાયના કિસ્સાઓ ઊભા કરે છે જે ગંભીર અને વ્યાપક છે.

૧૪. ગુના અને સજા વચ્ચેનું પ્રમાણ એ એક સિદ્ધાંતમાં આદરણીય ધ્યેય છે, અને ભૂલભરેલી ધારણાઓ હોવા છતાં, તે સજાના નિર્ધારણમાં એક મજબૂત પ્રભાવ રહે છે. તમામ ગંભીર ગુનાઓને સમાન ગંભીરતા સાથે સજા કરવાની પ્રથા હવે સભ્ય સમાજમાં અજાણી છે, પરંતુ પ્રમાણસરતાના સિદ્ધાંતથી આવું આમૂલ વિચલન તાજેતરમાં જ કાયદામાંથી અદ્રશ્ય થઈ ગયું છે. અત્યારે પણ એકલ ગંભીર ઉલ્લંઘન માટે આકરા દંડ લાદવામાં આવે છે. કોઈ પણ ગંભીર ગુના માટે સૌથી મોટી ગંભીરતાની સજા સિવાયનું કંઈ પણ ત્યારે સહનશીલતાનું માપદંડ માનવામાં આવે છે જે બિનજરૂરી અને અવિવેકી છે. પરંતુ વાસ્તવમાં, તે બાબતો સિવાય જે સજાને અન્યાયી બનાવે છે જ્યારે તે ગુનાના પ્રમાણમાં ન હોય, એકસરખી રીતે અપ્રમાણસર સજાના કેટલાક ખૂબ જ અનિચ્છનીય વ્યવહારુ પરિણામો હોય છે.

૧૫. દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધા પછી, ગુના માટે આપવામાં આવતી ન્યાયી અને યોગ્ય સજા નક્કી કરવા માટે, ગુનાહિત કૃત્યના આચરવાના સંજોગોમાં ગંભીર અને હળવા કરનારા પરિબળોને અદાલત

દ્વારા ખરેખર સુસંગત સંજોગોના આધારે નિષ્પક્ષ રીતે સંતુલિત કરવા જોઈએ. આવી સંતુલન કરવાની ક્રિયા ખરેખર એક મુશ્કેલ કાર્ય છે. મેકગોથા વિરુદ્ધ કેલિફોર્નિયા [મેકગોથા વિરુદ્ધ કેલિફોર્નિયા, ૧૯૭૧ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન યુ.એસ. એસ.સી. ૮૯ : ૨૮ એલ.ઇ.ડી.૨ડી ૭૧૧ : ૪૦૨ યુ.એસ. ૧૮૩ (૧૯૭૧)] માં ખૂબ જ યોગ્ય રીતે નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યું છે કે કોઈ પણ ફૂલપૂફ પ્રકારનું સૂત્ર શક્ય નથી જે ગુનાની ગંભીરતાને અસર કરી શકે તેવા સંજોગોની અનંત વિવિધતામાં ન્યાયી અને યોગ્ય સજા નક્કી કરવામાં વાજબી માપદંડ પ્રદાન કરશે. ગુનાની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં લેવા માટેના વિવિધ સંજોગોનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કરવા માટે વાજબી માપદંડો માટે કોઈ આધાર પૂરો પાડી શકે તેવા કોઈ ફૂલપૂફ સૂત્રના અભાવમાં, દરેક કેસની હકીકતોમાં વિવેકપૂર્ણ નિર્ણય જ એકમાત્ર માર્ગ છે જેમાં આવા નિર્ણયને સમન્યાયી રીતે અલગ પાડી શકાય છે.

૧૭. ઘણી બાબતોમાં સામાજિક વ્યવસ્થા પર તેની અસરને ધ્યાનમાં લીધા વગર સજા લાદવી એ વાસ્તવમાં એક નિર્ણયક ક્વાયત હોઈ શકે છે. ગુનાની સામાજિક અસરો દા.ત. જ્યાં તે મહિલાઓ વિરુદ્ધના ગુનાઓ, લૂંટ, અપહરણ, જાહેર નાણાંની ગેરરીતિ, રાજદ્રોહ અને અન્ય નૈતિક અધમતા અથવા નૈતિક ગુનાઓ સાથે સંબંધિત હોય જે સામાજિક વ્યવસ્થા અને જાહેર હિત પર મોટી અસર કરે

છે, તેને અવગણી શકાય નહીં અને તે પોતે જ અનુકરણીય સારવારની માંગ કરે છે. આવા ગુનાઓના સંદર્ભમાં સમય વીતી જવાના કારણે માત્ર સહાનુભૂતિપૂર્ણ દષ્ટિકોણ અપનાવીને અથવા નજીવી સજા લાદીને કોઈ પણ ઉદાર વલણ લાંબા ગાળે પરિણામલક્ષી રીતે નુકસાનકારક રહેશે અને સામાજિક હિતની વિરુદ્ધ જશે જેને સજા પ્રણાલીમાં બનેલી અવરોધક અસરની શ્રેણી દ્વારા કાળજી લેવાની અને મજબૂત કરવાની જરૂર છે.

૧૯. રાવજી વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય [રાવજી વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, (૧૯૯૬) ૨ એસ.સી.સી. ૧૭૫ : ૧૯૯૬ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૨૨૫] માં પણ સમાન અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો છે. તે કેસમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું છે કે તે ગુનાની પ્રકૃતિ અને ગંભીરતા છે પરંતુ ગુનેગાર નથી, જે ગુનાહિત દ્રાવ્યલમાં યોગ્ય સજા માટે વિચારણા માટે સુસંગત છે. જો માત્ર વ્યક્તિગત પીડિત સામે જ નહીં પરંતુ જે સમાજમાં ગુનેગાર અને પીડિત રહે છે તે સમાજ સામે પણ કરવામાં આવેલ ગુના માટે યોગ્ય સજા ન આપવામાં આવે તો અદાલત પોતાની ફરજમાં નિષ્ફળ જશે. ગુના માટે આપવામાં આવતી સજા અસંગત ન હોવી જોઈએ પરંતુ તે અત્યાચાર અને ફૂરતા સાથે સુસંગત હોવી જોઈએ જેની સાથે ગુનો કરવામાં આવેલ છે, ગુનાની ગંભીરતા જાહેર તિરસ્કારને પાત્ર છે અને તે ગુનેગાર સામે

ન્યાય માટે સમાજની પોકારનો ‘પ્રતિસાદ’ આપવો જોઈએ."

(ભાર મૂકવામાં આવ્યો) XXXXXXX

૧૩. તેથી, સાબિત ગુનાના કિસ્સામાં ગુનેગારને ન્યાયી અને પર્યાપ્ત સજા આપવી એ અદાલતની ફરજનો એક ભાગ છે. કેસમાં લાદવામાં આવતી સજા ગુનાની ગંભીરતા તેમજ સંબંધિત હકીકતો અને સંલગ્ન સંજોગો સાથે સુસંગત હોવી જોઈએ. અલબત્ત, કાર્ય એ હળવા અને ગંભીર સંજોગો વચ્ચે નાજુક સંતુલન જાળવવાનું છે. તે જ સમયે, કાયદાના સ્પષ્ટ ઉદ્દેશ્યો, સમાજનું રક્ષણ અને ન્યાય માટે સમાજની પોકારનો પ્રતિસાદ આપવો, કોઈ પણ કેસમાં સજાના પ્રશ્નને હાથ ધરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની જરૂર છે. અંતિમ વિશ્લેષણમાં, ગુના અને સજા વચ્ચેનું પ્રમાણ જાળવી રાખવું પડે છે જ્યારે ગુનેગાર તેમજ ગુનાના પીડિત અને સમગ્ર સમાજના અધિકારોને વધુ સંતુલિત કરવા પડે છે. સજા માટે કોઈ સ્ટ્રેટજીકેટ ફોર્મ્યુલા ઉપલબ્ધ નથી પરંતુ બાબતને સમગ્ર રીતે જોવાની જરૂરિયાતને ભૂલી શકાય તેમ નથી.

૧૪. સજાની પ્રક્રિયામાં, કોઈ પણ એક પરિબળ, ભલે તે હળવા સંજોગોનું હોય કે ગંભીર, તે પોતે જ બાબતને નિર્ણાયક બનાવી શકે નહીં. તે જ ક્રમમાં, અમે અવલોકન કરી શકીએ છીએ કે માત્ર સમયનો પસાર થવો, પોતે જ એક નિર્ણાયક પરિબળ બની શકે નહીં, જોકે, યોગ્ય કેસમાં, તે અન્ય સુસંગત

પરિબળો સાથે થોડું મહત્વ ધરાવી શકે છે. વધુમાં, જ્યારે દોષિત વતી અમુક હળવા અથવા ગળું દબાવનારા સંજોગો સૂચવવામાં આવે છે, ત્યારે ગુનાની પ્રકૃતિ અને સામાજિક વ્યવસ્થા તથા જાહેર હિત પર તેની અસરને લગતા અન્ય પરિબળોને અવગણી શકાય નહીં."

૨૮. આ તબક્કે, અમારા માટે એ પણ ઉલ્લેખ કરવો અનિવાર્ય છે કે બદલો લેવો એ અમારી ગુનાહિત ન્યાય પ્રણાલીનું અંતિમ ધ્યેય નથી, પરંતુ તે સુધારણા અને પુનઃસ્થાપનાના સિદ્ધાંતો પર આધારિત છે. ગુનાહિત ન્યાય પ્રણાલીનો ઉદ્દેશ્ય ગુના સામે અવરોધક અસર ઊભી કરવાનો અને ગુનેગાર માટે સુધારણાની તક પૂરી પાડવાનો છે. પીડિતના અધિકારોને પણ અમારી કાયદાકીય પ્રણાલી દ્વારા યોગ્ય વિચારણા પૂરી પાડવામાં આવેલ છે, જે આવશ્યકપણે ગુનાના પ્રથમ ભોગ બનનાર છે."

૧૦. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજે, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી, આરોપી નં. ૧, ૨ અને ૩ વિરુદ્ધ આર્મ્સ એક્ટ હેઠળનો આરોપ સ્પષ્ટપણે સાબિત થયેલ હોવાનું માન્યું હતું, કન્ટ્રી-મેડ પિસ્તોલની રિકવરીના પ્રકાશમાં અને એવું માન્યું હતું કે સદર પંચનામા આંક ૨૩ માં નિર્દિષ્ટ અને સ્થાપિત હથિયારોની રિકવરી અને શોધના પ્રકાશમાં આરોપી નં. ૧, ૨ અને ૩ વિરુદ્ધ ધ બોમ્બે પોલીસ એક્ટ ની કલમ ૧૩૫(૧) હેઠળનો ગુનો સાબિત થયેલ છે.

૧૧. આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરવા સાથે સંબંધિત છે, જ્યાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે કે જે કોઈ પણ લૂંટ કરવા માટે કોઈ તૈયારી કરે છે, તેને દસ વર્ષ સુધીની સખત કેદની સજા થશે, અને દંડને પણ પાત્ર રહેશે.

૧૨. આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ લૂંટ કરવાના કમિશન માટે "તૈયારી" નો સંદર્ભ આપે છે અને કલમ 'લૂંટ કરવા માટેની તૈયારી' ને શિક્ષાપાત્ર બનાવે છે. આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો સ્થાપિત કરવા માટે, તૈયારી સમાન કોઈ પણ કાર્ય સાબિત કરવું આવશ્યક છે અને આગળ શું સાબિત કરવું જોઈએ તે એ છે કે જે કાર્ય માટે તૈયારી કરવામાં આવી રહી હતી તે લૂંટ માટે હતી, જે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ દ્વારા કરવામાં આવનાર હતી. જરૂરી કસોટી એ આરોપીનો પોતાનો ઈરાદો છે.

૧૩. વિદ્વાન વકીલ શ્રી બારોટે કેસની હકીકતોનો ઉલ્લેખ કરીને રજૂઆત કરી હતી કે 'મુન્નો' નામની વ્યક્તિ એક અદ્રશ્ય, અજાણ અને અસ્પષ્ટ આરોપી છે. ફરિયાદપક્ષે, જોકે તેને 'મુન્નો' તરીકે નામ આપેલ છે, પરંતુ તે વ્યક્તિની ઓળખ શોધવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે. ટ્રાયલ ચાર આરોપીઓ વિરુદ્ધ હતી, જ્યારે કાયદો આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળ લૂંટ કરવા માટેની તૈયારી તરીકે ગણવામાં

આવતા ગુના માટે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની માંગ કરે છે.

૧૪. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજના ચુકાદા અને પુરાવાના વિશ્લેષણના સંદર્ભમાં આ સુસંગત પાસાને ધ્યાનમાં લેતા, તે નોંધવું જરૂરી છે કે પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર – શ્રી તરુણકુમાર બારોટ જેઓ કાઈમ વ્રાન્ચ, અમદાવાદ સાથે જોડાયેલ હતા, તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ તેમના બાતમીદાર પાસેથી ગુપ્ત માહિતી મેળવી હતી કે પાંચ વ્યક્તિઓ (i) અરવિંદસિંહ @ રિકુ, (ii) શ્યામવીરસિંહ, (iii) ગિતેશ પ્રતાપસિંહ, (iv) દિપેન્દ્રસિંહ તેજસિંહ, અને (v) મુન્નો સાથે મળીને નરોડા પાટિયા પાસે આવેલ નટરાજ હોટલ નામની રેસ્ટોરન્ટ ખાતે સાંજે ૦૬:૦૦ થી ૦૮:૦૦ વાગ્યાની વચ્ચે ગુનો કરવા માટે આવવાના હતા અને વધુમાં માહિતી એ હતી કે આરોપીઓ અમુક હથિયારોથી સજ્જ હતા અને દાહેગામ રોડ પર આવેલ શાહિદ વીર પેટ્રોલ પંપ પર લૂંટ કરવા માટેનું આયોજન કરી રહ્યા હતા.

૧૫. ગુપ્ત માહિતી અને સ્ત્રોતના રક્ષણ અંગેની જોગવાઈ ધ ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ સામેલ કરવામાં આવેલ છે. કલમ ૧૨૫ સરળ સંદર્ભ માટે નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવેલ છે:–

"૧૨૫. ગુના કરવા અંગેની માહિતી.— કોઈ પણ મેજિસ્ટ્રેટ અથવા પોલીસ–

અધિકારીને કોઈ પણ ગુનો કરવા અંગેની માહિતી તેને ક્યાંથી મળી તે કહેવા માટે મજબૂર કરવામાં આવશે નહીં, અને કોઈ પણ મહેસૂલ અધિકારીને જાહેર મહેસૂલ વિરુદ્ધ કોઈ પણ ગુનો કરવા અંગેની માહિતી તેને ક્યાંથી મળી તે કહેવા માટે મજબૂર કરવામાં આવશે નહીં."

૧૬. ધ એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ પોલીસ અધિકારીને રક્ષણ આપે છે, અને તેને ગુનો કરવા અંગેની તેની માહિતીના સ્ત્રોત વિશે કહેવા માટે મજબૂર કરવામાં આવશે નહીં. આ જોગવાઈ જાહેર નીતિ પર આધારિત છે.

૧૭. અહીં, હાલના કેસમાં, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર – તરુણકુમાર બારોટનું નિવેદન જે રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન તરીકે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ તરીકે તપાસવામાં આવેલ છે, તે બાતમીદાર પાસેથી મળેલી માહિતીનો સંદર્ભ આપે છે, જ્યારે જુબાની મુજબ મૂકવામાં આવેલ ટ્રેપ દર્શાવે છે કે બાતમીદાર સમગ્ર સમય રેઈડિંગ પાર્ટી સાથે હતો. બાતમીદાર, રેઈડના સમય દરમિયાન, રિક્ષામાંથી નીચે ઉતરેલા ત્રણ આરોપીઓ અને ચાલીને આવતા બે આરોપીઓને ઓળખી કાઢ્યા હોવાનું જણાવવામાં આવેલ હતું. રિક્ષામાંથી નીચે ઉતરેલા આરોપીઓ અરવિંદસિંહ @ રિક્કુ, શ્યામ પ્રસાદ વીરસિંહ અને ગિતેશ હતા. જ્યારે જે વ્યક્તિઓને ચાલીને આવતા ઓળખવામાં આવ્યા હતા, તે દીપસિંહ અને બીજી વ્યક્તિનું નામ 'મુન્નો' હતું. તપાસ અધિકારીએ તેમની જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે તમામ

આરોપીઓને બાતમીદાર દ્વારા ઓળખવામાં આવ્યા હતા, આરોપીઓને કોર્ડન (ઘેરાબંધી) કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમને પકડવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે તેમાંથી એક વ્યક્તિ ભાગી ગઈ હતી. તપાસ અધિકારી મુજબ, જે વ્યક્તિ ભાગી ગઈ હતી તે ભીડમાં ભળી ગઈ હતી અને તેથી મળી આવી ન હતી અને જ્યારે તેમાંથી ચારને નટરાજ હોટલ પાસે લાવવામાં આવ્યા અને પ્રકાશના તેજમાં, જ્યારે તેમની પૂછપરછ કરવામાં આવી અને અંગજડતી કરવામાં આવી, ત્યારે તપાસ અધિકારીને આરોપી – અરવિંદસિંહ પાસેથી તેના પેન્ટની ડાબી બાજુએ પટ્ટામાં ભરાવેલ એક તમાચો (કન્ટ્રી-મેડ પિસ્તોલ) મળી આવ્યો હતો અને તેના જમણા પેન્ટના ખિસ્સામાંથી પાંચ કાર્ટ્રીસ રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા. શ્યામવીરસિંહની અંગજડતી કરતા, પેન્ટના પટ્ટામાંથી એક છરી રિકવર કરવામાં આવી હતી, જ્યારે ગિતેશ પાસેથી તેના પેન્ટના પટ્ટાની ડાબી બાજુએ ભરાવેલ કન્ટ્રી-મેડ રિવોલ્વર તેના પેન્ટના જમણા ખિસ્સામાંથી પાંચ કાર્ટ્રીસ સાથે રિકવર કરવામાં આવી હતી. આરોપી નં. ૪ પાસેથી, તેની અંગજડતી દરમિયાન કોઈ વાંધાજનક વસ્તુ મળી આવી ન હતી.

૧૮. તપાસ અધિકારી – શ્રી બારોટ, જેઓ ટ્રેપિંગ ટીમના આગેવાન હતા, તેમણે જુબાની આપી હતી કે ત્યારબાદ, જ્યારે તેમણે તે ચાર વ્યક્તિઓ પાસેથી સ્થળ પરથી ભાગી ગયેલી વ્યક્તિ વિશે પૂછપરછ કરી હતી, ત્યારે તેને ‘મુન્નો’ નામ આપવા સિવાય, તેઓ તેના સરનામા વિશે જાણતા ન હતા.

૧૯. આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળ ફરિયાદપક્ષે સફળ થવા માટે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની સંડોવણી સાબિત કરવી પડે છે. વકીલ શ્રી બારોટ દ્વારા સંદર્ભિત મહાબીર સિંહ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, ફરિયાદપક્ષ આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ અને ૪૦૨ હેઠળ હતું, જ્યાં સમાન હકીકતો નોંધવામાં આવી હતી, કે ચાર વ્યક્તિઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને એક વ્યક્તિ અંધારાનો લાભ લઈને ભાગવામાં સફળ રહી હતી. ચંદીગઢ ખાતેની પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટે ફરાર ૨૧ અને ૨૨ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:—

“૨૧. સુનાવણીની અગાઉની કેટલીક તારીખો પરની ટૂંકી સુનાવણી દરમિયાન, આ અદાલતે હરિયાણા રાજ્યને પાંચમા આરોપી, જેનું નામ મંગલ @ મંગા છે, તેનું ઠેકાણું સ્પષ્ટ કરવા માટે પૂરતી તકો આપી હતી. ૫/૭ તકો આપવા છતાં, કોઈ વાજબી ખુલાસો રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો, તેના બદલે, સામાવાળા— રાજ્ય વતી રામ કુમાર, એચ.પી.એસ., આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ પોલીસ, કાલકા ના સોગંદનામાના સ્વરૂપમાં તારીખ ૦૧/૦૩/૨૦૨૩ નો એક સ્ટેટસ રિપોર્ટ રજૂ કરવામાં આવ્યો છે. સદર સ્ટેટસ રિપોર્ટ નીચે મુજબ જણાવે છે:—

“૧. કે ઉપર મુજબનો કેસ તારીખ ૦૬/૦૨/૨૦૨૩ ના રોજ આ માનનીય અદાલત સમક્ષ સુનાવણી માટે આવ્યો હતો અને માનનીય અદાલતે “પમા

આરોપી – મંગલ @ મંગા ની સ્થિતિ જાણવા માટે...." નિર્દેશ આપવા મહેરબાની કરી હતી અને કેસને ૦૧/૦૩/૨૦૨૩ માટે મુલતવી રાખ્યો હતો.

૨. કે પોલીસ સ્ટેશન કાલા ખાતે આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯/૪૨૦ હેઠળ એફઆઈઆર નં. ૧૬૪ તારીખ ૦૬/૦૯/૨૦૦૩ વાળા હાલના કેસમાં ચાર આરોપીઓ વિરુદ્ધ ચલણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. કારણ કે પમો આરોપી એટલે કે મંગલ @ મંગા સ્થળ પરથી ભાગી ગયો હતો.

૩. કે પોલીસ નિયમો મુજબ, જૂના કેસોની ફાઈલો દર ચાર વર્ષના સમયગાળા પછી નાશ કરવામાં આવે છે. ત્યારબાદ, હાલના કેસની ફાઈલનો નાશ કરવામાં આવ્યો હતો. ડેપ્યુટી કમિશનર ઓફ પોલીસ, પંચકુલાની ઓફિસની વીઆરકે શાખાના જવાબની નકલ એનેક્સર – આર૧ તરીકે જોડેલ છે.

૪. કે પમો આરોપી એટલે કે મંગલ @ મંગા અંગે, ઓફિસમાંથી મળેલી માહિતી મુજબ, ન તો સદર આરોપીની આજ દિન સુધી ધરપકડ કરવામાં આવી છે કે ન તો તેની વિરુદ્ધ ક્યારેય જાહેરનામું બહાર પાડેલ આરોપી (proclaimed offender) તરીકેની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે. ઉપર જણાવેલ હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ હાલની અરજી ન્યાયના હિતમાં નિકાલ કરવા મહેરબાની કરશો."

એ પાસાને ધ્યાનમાં લેતા કે કેસ રેઈડ કર્યા પછી છેક ૦૬/૦૮/૨૦૦૩ ના રોજ નોંધવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ આજ દિન સુધી ફરિયાદપક્ષ સમજાવવામાં અસમર્થ છે અથવા એવી હકીકત વિશે કોઈ સામગ્રી લાવવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે કે આવી કોઈ વ્યક્તિ ક્યારેય અસ્તિત્વમાં હતી કે જો અસ્તિત્વમાં હતી, તો તેમની વાર્તાને વધુ વિશ્વસનીય બનાવવા માટે ફરિયાદપક્ષે શું પગલાં લીધા હતા, એટલે કે રેઈડ કરતી વખતે પાંચ વ્યક્તિઓનું એકત્ર થવું. આમ, તેના અભાવે, આ અદાલત ફરિયાદપક્ષના સંસ્કરણને સ્વીકારી શકતી નથી કે પાંચમા આરોપીનું નામ સાચું છે કે નહીં?”

૨૦. અહીં, આ કેસમાં પણ, એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે ‘મુન્નો’ નામની વ્યક્તિને ક્યારેય ઓળખવામાં આવી ન હતી અને ત્યારબાદ કોઈ પૂરક ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી ન હતી અથવા અલગ સેશન્સ ટ્રાયલ માટે કોઈ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ – બસરૂદ્દીન જુવાભાઈ, જેઓ ઘટનાના પંચનામાના પંચ હતા, તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમની માહિતી મુજબ, રિક્ષામાંથી પોલીસ દ્વારા ચાર વ્યક્તિઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ – ઈશ્વરભાઈ ચીમનલાલ કહારે, જેઓ પણ રેઈડિંગ પંચનામામાં પંચ હતા, તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમની સિવાય, ત્યાં બે આરોપીઓ હાજર હતા, એક અરવિંદસિંહ અને બીજા જિતેન્દ્ર હતા અને તેમણે

વધુમાં સ્પષ્ટતા કરી હતી કે ત્યાં અન્ય કોઈ વ્યક્તિ હાજર ન હતી. તેમણે જણાવ્યું હતું કે બંને આરોપીઓ ૨૫ થી ૨૬ વર્ષની વય જૂથના હતા. પોલીસ સાક્ષીઓ પાસે કહેવા માટે વિપરીત વાર્તા છે.

૨૧. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ – મુકેશકુમાર નટવરલાલ વ્યાસ, જેઓ કાઈમ પોલીસ ઓફિસમાં કામ કરતી રેઈડિંગ ટીમના સભ્ય હતા, તેમણે ઉલટતપાસમાં પુષ્ટિ કરી હતી કે રિક્ષામાંથી બે વ્યક્તિઓ નીચે ઉતરી હતી જેઓ અન્ય ત્રણ વ્યક્તિઓને મળ્યા હતા, બધા એકઠા થયા હતા અને તેમણે એ પણ પુષ્ટિ કરી હતી કે તેમણે તે બેમાંથી કોઈને પકડવાનો કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ નો પુરાવો સૂચવે છે કે પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર – શ્રી બારોટ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ સિવાય, એસ.કે. વોર્ડના પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર – શ્રી ચૌહાણ, પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર – શ્રી બી.એસ. ગોસ્વામી, એ.એસ.આઈ. – અનિલકુમાર અને હેડ પોલીસ કોન્સ્ટેબલ – નિયાઝમુદ્દીન અને અન્ય સ્ટાફ સભ્યો હતા. આટલા બધા હોવા છતાં, કોઈએ ‘મુન્નો’ નામના આરોપીની ધરપકડ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો ન હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ ને એ પણ યાદ નથી કે આરોપી ‘મુન્નો’ ની પાછળ કોણ ગયું હતું. તેમને ‘મુન્નો’ ની પાછળ જતી રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્ય પણ યાદ નથી અને તેમને રેઈડિંગ પાર્ટીના કોઈ સભ્ય દ્વારા ‘મુન્નો’ નો પીછો કરવા માટે કાપેલું અંતર પણ યાદ નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ વધુમાં સ્પષ્ટતા કરે છે કે તેમને ‘મુન્નો’ નું નામ અને

સરનામું યાદ નથી, કે તેમને તેની ઉંમર યાદ નથી.

૨૨. ધ ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૨૫ ગુનો કરવા અંગેની કોઈ પણ આવકના સ્ત્રોતના ખુલાસા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ – તરુણકુમાર બારોટનો પુરાવો સૂચવે છે કે જ્યારે ત્રણ વ્યક્તિઓ રિક્ષામાંથી નીચે ઉતરી હતી અને બે વ્યક્તિઓ પગપાળા હતી ત્યારે બાતમીદાર દ્વારા આરોપીઓને ઓળખી કાઢવામાં આવ્યા હતા. બાતમીદારે તેમને ત્યાં જણાવ્યું હતું કે બે વ્યક્તિઓ જે ચાલીને આવી હતી, તેમાં એક દીપસિંહ હતો અને બીજો મુન્નો હતો. રેઈડિંગ પાર્ટીના આગેવાનનો આ પુરાવો જ સૂચવે છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ પોલીસ તરીકે ધ એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ આપવામાં આવેલ કોઈ પણ વિશેષાધિકારનો દાવો કરતા ન હતા અને સ્પષ્ટતા કરે છે કે બાતમીદાર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ સાથે હતો. રેઈડિંગ પાર્ટીના આગેવાન બાતમીદારનું નામ જાહેર કરતા નથી. ધ એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ પોલીસ અધિકારીને તે માહિતીના સ્ત્રોતને જાહેર કરવાથી મુક્તિ આપે છે જેના પર તે કાર્યવાહી કરે છે. ધ એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ, માત્ર માહિતીનો સ્ત્રોત ગુપ્ત રાખવા માટે વિશેષાધિકૃત છે, પરંતુ ડી. નામપેરુમલ અને અન્ય વિરુદ્ધ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર એસ.પી.ઓ. ના કેસમાં, ૧૯૮૫ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન મેડ ૪૧૨, ધ એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ પોલીસ અધિકારીને સ્ત્રોત જાહેર કરવાથી પ્રતિબંધિત કરતી નથી જો તે તેમ કરવા ઇચ્છુક

હોય અને વિગતો મેળવી શકાય તેમ હોય. સંદર્ભિત ડી. નામપેરુમલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવેલ છે:—

“૧૧. કલમ અને ઉપરોક્ત ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લેતા, ધ એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ વિશેષાધિકારનું સ્વરૂપ અને વ્યાપ એવી અસરનું છે કે કોઈ પણ મેજિસ્ટ્રેટ અથવા પોલીસ અધિકારીને ગુના કરવા અંગે માહિતી ક્યાંથી મળી તે કહેવા માટે મજબૂર કરી શકાતા નથી. હવે જો તે ઈચ્છુક હોય તો જાહેર કરવા પર તેને પ્રતિબંધિત કરવા માટે કંઈ નથી. તેથી શું તે કરી શકે અથવા ન કરી શકે તે અંગેની વિવેકબુદ્ધિ મેજિસ્ટ્રેટ અથવા પોલીસ અધિકારી પર છોડી દેવામાં આવી છે. અંગ્રેજી કાયદા હેઠળ, રક્ષણ એ દાવા પર આધાર રાખતું નથી, અને હોન્સે વિ. બ્રાઈટ ([એલ.આર.] ૨૯ ક્યુ.બી.ડી. ૪૯૪) માં ઠેરવ્યા મુજબ, જાહેર હિત માટે હાનિકારક હોય તો આવા પુરાવાઓને બાકાત રાખવા માટે વાંધાઓ ઉઠાવ્યા સિવાય જજો પર ફરજ લાદવામાં આવી છે. પરંતુ જ્યાં સુધી આપણે ધ ઈન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ ચિંતિત છીએ, ત્યારે પોલીસ અધિકારીને તે માહિતી ક્યાંથી મળી તે કહેવા માટે મજબૂર કરી શકાતા નથી, પછી ભલે તે એવો ગુનો હોય કે જેના સંદર્ભમાં ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હોય અથવા અન્ય કોઈ કેસમાં ગુના કરવાના સંદર્ભમાં. તેથી વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા કાઢવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ સાચો છે અને તેને સમર્થન આપવું પડશે.

૧૨. પરંતુ તે જ સમયે માત્ર માહિતીનો સ્ત્રોત જ વિશેષાધિકૃત છે અને વિગતો મેળવી શકાય છે. આ કેસમાં કોઈ જાણતું નથી કે જે સ્ત્રોત રિપોર્ટના સંદર્ભમાં પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો છે તેમાં એવી કોઈ માહિતી છે કે નહીં જે ધ એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ જાહેર કરી શકાતી નથી. આવી પરિસ્થિતિમાં ફરિયાદપક્ષે સોર્સ રિપોર્ટ સીલબંધ કવરમાં રજૂ કરવો પડશે અને સેશન્સ જજ તે રિપોર્ટમાં એવી કોઈ માહિતી છે કે નહીં તે જાણવા માટે તેની તપાસ કરી શકે છે જે ધ એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ જાહેર કરી શકાતી નથી, અને કલમ ૧૨૫ દ્વારા અસરગ્રસ્ત ન હોય તેવી માહિતીના સંદર્ભમાં સેશન્સ જજ અરજદારના વકીલને યુ.પી.ડબલ્યુ. ૭ સામેના ગુનાહિત કેસોની વિગતો અંગે બચાવપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ ને પ્રશ્ન પૂછવાની પરવાનગી આપી શકે છે. આ અવલોકન સાથે આ ક્રિમિનલ મિસલેનિયસ અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.”

૨૩. અહીં હાલના કેસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ – તરુણકુમાર બારોટે જણાવ્યું હતું કે તેમને તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ તેમના બાતમીદાર પાસેથી માહિતી મળી હતી કે તે દિવસે સાંજે, ૦૬:૦૦ થી ૦૮:૦૦ ની વચ્ચે, પાંચ વ્યક્તિઓ (i) અરવિંદસિંહ @ રિક્કુ, (ii) શ્યામવીરસિંહ, (iii) ગિતેશ પ્રતાપસિંહ, (iv) દિપેન્દ્રસિંહ તેજસિંહ, અને (v) મુન્નો, કુલ પાંચ વ્યક્તિઓ નરોડા પાટિયા પાસે એકઠા થવાના હતા અને નટરાજ હોટલ પર આવવાના હતા,

તેમની પાસે હથિયારો હતા અને તેઓ કોઈ પેટ્રોલ પંપ પર લૂંટ કરવાની યોજના બનાવી રહ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ જણાવ્યું હતું કે માહિતી મુજબ, તેમણે પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર – ગોસ્વામી અને ચૌહાણ, હેડ પોલીસ કોન્સ્ટેબલ – નિઝામુદ્દીન, હેડ પોલીસ કોન્સ્ટેબલ – મુકેશ નટવરલાલ વ્યાસ, મહેન્દ્રસિંહ, વિહાભાઈ અને મનસુખલાલ, પીઆરઓ ને જાણ કરી હતી અને તેઓ બધા સરકારી વાહનમાં ૧૬:૪૫ કલાકે નરોડાથી કાલુપુર થઈને ગયા હતા, અને તમામ સ્ટાફ સભ્યો નટરાજ હોટલ ખાતે દૂર રહીને વોચ રાખી રહ્યા હતા, અને તેમણે તેમના વાહનો દૂર રાખ્યા હતા અને ત્યારબાદ, બે રાહદારીઓને રોકવામાં આવ્યા હતા અને તેમને પંચ તરીકે રહેવા માટે માહિતી આપવામાં આવી હતી. તેમના જણાવ્યા મુજબ, એક ફારુક અબ્દુલરહેમાન પઠાણ હતો અને બીજો બસરૂદ્દીન જીવાભાઈ સંધી હતો અને ત્યારબાદ ૧૭:૩૦ કલાકે પંચનામું દોરવાનું શરૂ કર્યું હતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ત્યારબાદ, તમામ સ્ટાફ સભ્યો તેમજ બાતમીદાર અને અન્ય લોકો નટરાજ હોટલની આસપાસ વિખેરાઈ ગયા હતા અને તેમની સ્થિતિ લઈ લીધી હતી.

૨૪. સ્વીકૃત સ્થિતિ જે સ્પષ્ટ થાય છે તે એ છે કે બાતમીદાર પણ રેઈડિંગ પાર્ટીનો સભ્ય હતો. આમ, રેઈડના આગેવાન – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨, તેમના પોતાના કાર્ય દ્વારા સ્પષ્ટ કરી રહ્યા હતા કે તેઓ તેમની માહિતીનો સ્ત્રોત છુપાવવા માટે પસંદ કરતા ન હતા. તપાસ અધિકારી ધ એવિડન્સ એક્ટ ની

કલમ ૧૨૫ હેઠળ કોઈ વિશેષાધિકારનો દાવો કરતા હોય તેવું લાગતું નથી કારણ કે તેમણે રેઈડ દરમિયાન બાતમીદારને તેમની સાથે રાખ્યો હતો. પુરાવા વધુમાં નોંધે છે કે હાજર બાતમીદાર દ્વારા, તેમણે સ્થળ પર જ તમામ પાંચ આરોપીઓની ઓળખ મેળવી લીધી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ – શ્રી બારોટની જુબાની એવું જાહેર કરતી નથી કે તેમને મળેલી માહિતી પોલીસ સ્ટેશનમાં ‘જાણવાજોગ એન્ટ્રી’ તરીકે લેખિતમાં લેવામાં આવી હતી, જ્યારે પંચો પુષ્ટિ કરતા નથી કે બાતમીદારે ત્યાં આરોપીઓને ઓળખી કાઢ્યા હતા.

૨૫. પોલીસ અધિકારી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨, રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન તરીકે, તેમને મળેલી માહિતીનો રેકૉર્ડ સાબિત કરવા માટે પોલીસ સ્ટેશનના પ્રભારી અધિકારી તરીકે રેકૉર્ડ પર જનરલ ડાયરી રજૂ કરવા માટે જરૂરી હતા. ધ પોલીસ એક્ટ, ૧૮૬૧ ની કલમ ૪૪ પોલીસ સ્ટેશનના પ્રભારી અધિકારી દ્વારા "આવી જનરલ ડાયરી" રાખવાની જોગવાઈ કરે છે. ડિરેક્ટોરેટ ઓફ એન્ફોર્સમેન્ટ વિરુદ્ધ દીપક મહાજન, (૧૯૯૪) ૩ એસ.સી.સી. ૪૪૦ ના કેસમાં, નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવેલ છે:—

“૧૧૨. ધ કોડ ની કલમ ૧૬૭(૧) માં ઉલ્લેખિત 'ડાયરી' એ કલમ ૧૬૭(૨) માં ઉલ્લેખિત વિશેષ ડાયરી છે જેમાં પોલીસ દ્વારા તપાસાયેલ વ્યક્તિઓના સંપૂર્ણ અને અવિભાજિત નિવેદનો હોવા જોઈએ જેથી સદર ડાયરીના અવલોકન

પર મેજિસ્ટ્રેટને, માહિતીનો સંતોષકારક અને સંપૂર્ણ સ્ત્રોત મળે જે તેને આરોપી વ્યક્તિને કસ્ટડીમાં રાખવી કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે સક્ષમ બનાવશે પરંતુ તે ધ પોલીસ એક્ટ ની કલમ ૪૪ હેઠળ રાખવામાં આવેલ જનરલ ડાયરીથી અલગ છે."

૨૬. ધ પોલીસ એક્ટ, ૧૮૬૧ ની કલમ ૪૪ સરળ સંદર્ભ માટે નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવેલ છે:—

"૪૪. પોલીસ-અધિકારીઓએ ડાયરી રાખવી.—દરેક પોલીસ-સ્ટેશનના પ્રભારી અધિકારીની ફરજ રહેશે કે તે રાજ્ય સરકાર દ્વારા સમયાંતરે સૂચવવામાં આવે તેવા ફોર્મમાં જનરલ ડાયરી રાખે અને તેમાં તમામ ફરિયાદો અને આક્ષેપો, ધરપકડ કરાયેલ તમામ વ્યક્તિઓના નામ, ફરિયાદીઓના નામ, તેમની સામે આક્ષેપિત ગુનાઓ, તેમના કબજામાંથી અથવા અન્યથા લેવામાં આવેલ હથિયારો અથવા મિલકત, અને તપાસાયેલ સાક્ષીઓના નામ નોંધે.

જિલ્લાના મેજિસ્ટ્રેટ આવી ડાયરી મંગાવવા અને તપાસવા માટે સ્વતંત્ર રહેશે."

૨૭. સુખલાલ બંશી લોધી અને અન્ય વિરુદ્ધ એમ.પી. રાજ્ય, ૧૯૯૮ (૧) એમ.પી.એલ.જે. ૨૮૮ ના કેસમાં, મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટ જનરલ ડાયરીની નકલને લગતા મુદ્દા સાથે કામ કરી રહી હતી, જે ટ્રાયલ દરમિયાન રજૂ ન થયેલ

શ્રેષ્ઠ ઉપલબ્ધ પુરાવો હતો. એ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે મેળવેલી માહિતીના અનુસંધાનમાં પોલીસે પોલીસ સ્ટેશનથી શરૂઆત કરી હતી તે હકીકતને લગતી જનરલ ડાયરીની નકલ રજૂ કરવી જોઈતી હતી, જેથી પોલીસ પાર્ટી શરૂ થઈ હતી, તેવો દાવો સાબિત કરી શકાય. એ પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે આ દસ્તાવેજો રજૂ કરવાની ફરિયાદપક્ષની ફરજ હતી કે ફરિયાદપક્ષના કેસમાં પદાર્થ હતો કે માહિતી જેવી રીતે દાવો કરવામાં આવ્યો હતો અને પાર્ટી ગુનાના સ્થળે ગઈ હતી. અવલોકન ગામમાંથી સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ લેવા અંગે પણ હતું. અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે કોઈ પણ સાક્ષીના નિવેદનમાં એવું કંઈ નથી કે ગામમાંથી કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષી લેવા માટે કોઈ પણ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હોય. અદાલતે ધ કોડ ની કલમ ૫૦ ના પાલનની જોગવાઈનો પણ સંદર્ભ આપ્યો છે, જેના પર વોરંટ વગર કોઈ પણ વ્યક્તિની ધરપકડ કરનાર દરેક પોલીસ અધિકારી અથવા અન્ય વ્યક્તિઓ પર ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિને ધરપકડના કારણો અથવા અન્ય આધાર વિશે સંપૂર્ણ વિગતો જણાવવાની ફરજ લાદવામાં આવે છે.

૨૮. અહીં પણ, હાલના મામલામાં, એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે આરોપીઓની સ્થળ પર ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તેમની પાસેથી હથિયારો રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા. તમામ વ્યાજબી શંકાઓથી પર કેસ સાબિત કરવા માટે શંકા દૂર કરવાની જવાબદારી ફરિયાદપક્ષની રહેશે.

૨૯. હાલના કેસમાં, એવું લાગતું નથી કે રેઈડિંગ પાર્ટીના આગેવાન અને તેમની ટીમના સભ્ય અથવા બાતમીદારે પંચોની હાજરીમાં આરોપીઓની અંગજડતી પહેલાં તેમની પોતાની અંગજડતી આપી હતી. ધ કોડ ની કલમ ૫૧ ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિની તપાસ કરવા વિશે જોગવાઈ કરે છે. વધુમાં, રેઈડિંગ પાર્ટીના આગેવાન – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ – શ્રી બારોટનો એવો કેસ નથી કે આરોપી પાસેથી તમાંચો અને છરી જપ્ત કરવા પર, પોલીસે કબજામાં લીધેલી વસ્તુઓ દર્શાવતી કોઈ જમ્ની પહોંચ આપવામાં આવી હતી. ધ કોડ ની કલમ ૫૧ જોગવાઈ કરે છે કે જ્યાં ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિ પાસેથી કોઈ પણ વસ્તુ જપ્ત કરવામાં આવે છે, ત્યારે પોલીસ અધિકારી દ્વારા કબજામાં લેવામાં આવેલી વસ્તુઓ દર્શાવતી પહોંચ સદર વ્યક્તિને આપવામાં આવશે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ – શ્રી બારોટ તેમની જુબાનીમાં ધ કોડ ની કલમ પર ના પાલનનો સંદર્ભ આપતા નથી, જે અધિકારીને આક્રમક હથિયારો જપ્ત કરવાની સત્તા આપે છે, જ્યાં જમ્ની પછી, અધિકારીએ તમામ હથિયારો જે જપ્ત કરેલ છે તે અદાલત અથવા અધિકારીને સોંપવા પડશે જેની સામે અથવા જેની સમક્ષ અધિકારી અથવા ધરપકડ કરનાર વ્યક્તિએ ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિને રજૂ કરવા માટે ધ કોડ દ્વારા જરૂરી છે. તમાંચો, જે તેમણે આરોપી અરવિંદસિંહ પાસેથી મેળવ્યો હતો, તે લોડેડ હતો અને હથિયાર અનલોડ કરતા, તેમણે એક કાર્ટ્રીસ મળી આવ્યો હતો. આરોપી જિતેશ સાથે તમાંચો સમાન રીતે અનલોડ કરતા, એક કાર્ટ્રીસ મળી આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ જણાવ્યું હતું કે

અરવિંદસિંહ અને ગિતેશ પાસેથી પાસ પરમિટ વિશે પૂછપરછ કરતા, તેમણે કોઈ પણ પાસ પરમિટ હોવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને તેથી મુદ્દામાલ સ્થળ પર જ જમ કરવામાં આવ્યો હતો. મુદ્દામાલ રિક્વર અને જમ કરવાનું આ કૃત્ય ધ કોડ ની કલમ ૫૧ હેઠળ વિચારાયા મુજબ જમી પહોંચની ઓફિસ નકલ રજૂ કરીને સાબિત કરી શકાયું હોત.

૩૦. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ જણાવ્યું હતું કે તમાંચો અને કાર્ટૂસ ડીસીબી કાઈમ ના ઇન્સ્પેક્ટરની સીલ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ‘એમ.એમ. કેશ’ અક્ષરનું અંગ્રેજીમાં લખાણ હતું. છરી ૨૧ સેન્ટીમીટરની નોંધવામાં આવી હતી. એક તમાંચાની કિંમત ૧૫,૦૦૦/- રૂપિયા ગણવામાં આવી હતી અને કુલ ૩૦,૦૦૦/- રૂપિયા નોંધવામાં આવી હતી, જ્યારે એક કાર્ટૂસની કિંમત ૧૦૦/- રૂપિયા નોંધવામાં આવી હતી અને કાર્ટૂસની કુલ કિંમત ૧૦,૦૦૦/- રૂપિયા નોંધવામાં આવી હતી અને છરીની કિંમત ૨૦/- રૂપિયા આંકવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ આરોપી પાસેથી પૂછપરછ કરી, જેમણે માહિતી આપી હતી કે ‘મુન્નો’ સાથેના ચારેય જણાએ ભુગામલી – દાહેગામ પાસેના પેટ્રોલ પંપ પર લૂંટ કરવાની યોજના બનાવી હતી અને તેમણે તે માટે તૈયારી કરી હતી. એવું લાગે છે કે આરોપીઓએ પોલીસને પેટ્રોલ પંપનું નામ જાણ કરવા દીધું નથી. તેથી પોલીસને આરોપીઓ તરફથી મળેલી માહિતી મુજબ, જે પોલીસ સમક્ષના

નિવેદન તરીકે પુરાવામાં સ્વીકાર્ય નથી, યોજના અને તૈયારી પહેલેથી જ કરવામાં આવી હતી, તેથી તેઓ ત્યાં કોઈ તૈયારી કરવા માટે એકઠા થયા ન હતા.

૩૧. આરોપી નં. ૧, ૨ અને ૩ તરફથી ઉલટતપાસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ પુષ્ટિ કરી હતી કે રેઈડિંગ પાર્ટીના તમામ સભ્યો પાસે હથિયારો હતા. આવી પરિસ્થિતિમાં, ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિ પહેલાં તેમની પોતાની અંગજડતી ન આપવી એ જમ્મી અને ધરપકડની પ્રક્રિયાને શંકાસ્પદ બનાવે છે. જમ્મી પહોંચ જારી કર્યાનો રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવો નથી, કે અધિકારીએ એવું જણાવ્યું નથી કે તેમણે આરોપીઓ પાસેથી જમ્મ કરેલા હથિયારો અદાલતમાં મોકલ્યા હતા અથવા તે અધિકારીને સોંપ્યા હતા, જેની સમક્ષ, તેમણે ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિને રજૂ કરવા માટે જરૂરી હતા. આ રેઈડિંગ પાર્ટીના આગેવાન પાસે આરોપીઓને હથિયારો સાથે પકડ્યા પછી તરત જ નજીકના જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજૂ કરવાનો કોઈ પુરાવો નથી.

૩૨. ફરિયાદપક્ષનો એવો કેસ છે કે બે સ્વતંત્ર પંચોની હાજરીમાં ઘટના અંગે વિગતવાર પંચનામું દોરવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર – શ્રી બારોટે આરોપીઓ વિરુદ્ધ ફરિયાદ નોંધાવી હતી. એક રિપોર્ટ તેમજ ફરિયાદ ડીસીબી ક્લાઈમ ના પીએસઓ ને મોકલવામાં આવ્યા હતા જેમણે તેના પર કાર્ય કરીને ડીસીબી સીઆર નં. આઈ-૭/૨૦૦૩ નો ગુનો નોંધ્યો હતો અને જમ્મ

કરેલ મુદ્દામાલનો કબજો લીધા પછી, ડીસીબી ના પીએસઓ એ વધુ તપાસ પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર – ઇબ્રાહિમ ચૌહાણ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮) ને સોંપી હતી જેઓ રેઇડિંગ પાર્ટીના સભ્ય પણ હતા, એક અધિકારી જે ટ્રેપ દરમિયાન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ ની સૂચનાનું પાલન કરી રહ્યા હતા.

૩૩. પીએસઓ – મધુસિંહ ભરતસિંહ ચારણને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ તરીકે તપાસવામાં આવ્યા હતા જેમણે જણાવ્યું હતું કે ઘટના ૦૨/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ બની હતી અને તે દિવસે, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર – તરુણ બારોટે લૂંટ અંગે અરવિંદસિંહ @ રિકુ અને અન્ય ચાર વિરુદ્ધ ફરિયાદ આપી હતી. નિયમો મુજબ, તેમણે ગુનો નોંધ્યો હતો અને તપાસ પોલીસ સબ-ઇન્સ્પેક્ટર – આઇ.કે. ચૌહાણ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮) ને સોંપી હતી અને જણાવ્યું હતું કે ગુનાના સંબંધમાં, તેમણે મુદ્દામાલ પહોંચ અને ધરપકડ તથા અન્ય પ્રક્રિયા અંગે એક રજિસ્ટર રાખવાનું હતું. આ ગુનાના સંબંધમાં, તેમણે એફઆઇઆર નોંધ્યો હતો અને સ્ટેશન ડાયરીમાં એન્ટ્રી રેકૉર્ડ કરી હતી. ધરપકડ અંગે પણ એન્ટ્રી કરવામાં આવી હતી. બે તમાંચા, એક છરી અને ૧૫ જીવતા કાર્ટૂસ માટે મુદ્દામાલ પહોંચ જારી કરવામાં આવી હતી, જે તેમણે સીલબંધ સ્થિતિમાં મેળવ્યા હતા. આ સાક્ષીએ પુરાવામાં મુદ્દામાલ પહોંચની નકલ રજૂ કરી નથી.

૩૪. ઉલટતપાસમાં પીએસઓને ધ કોડ ની કલમ ૧૫૭ હેઠળ તેમના રિપોર્ટ

સાથે એવા સૂચન સાથે સામનો કરવામાં આવ્યો હતો કે રેઈડ પછી રિપોર્ટમાં સમય મોડો નોંધવામાં આવ્યો હતો. તેમણે એ સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે તેમણે કોઈ મુદ્દામાલ પહોંચ દોરી નથી અને એ પણ નકાર્યું હતું કે તેમણે રજિસ્ટરમાં આરોપીની ધરપકડ અંગે કોઈ એન્ટ્રી કરી નથી. સાક્ષીએ તેમના પુરાવામાં આવા કોઈ દસ્તાવેજ રજૂ કર્યા નથી. આરોપી નં. ૪ તરફથી ઉલટતપાસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૯ પીએસઓએ જણાવ્યું હતું કે તપાસ સોંપતી વખતે તેમણે શ્રી ચૌહાણને મુદ્દામાલ સોંપ્યો ન હતો. તેમણે એ પણ પુષ્ટિ કરી હતી કે જ્યારે મુદ્દામાલ તેમને મોકલવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે તેમણે તપાસ કરી ન હતી કે તે સીલબંધ સ્થિતિમાં છે અને સીલ ખોલીને તપાસ પણ કરી ન હતી. સાક્ષીએ સ્વેચ્છાએ જણાવ્યું હતું કે મુદ્દામાલ પ્લાસ્ટિકના બોક્સમાં હતો અને તે સરળતાથી દેખાતો હતો, જે હકીકત અન્ય પોલીસ સાક્ષી દ્વારા સમર્થિત નથી.

૩૫. આરોપી નં. ૧ થી ૩ તરફથી ઉલટતપાસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન તરીકે જણાવ્યું છે કે તેમણે તેમના ઉપરી અધિકારીને મળેલી માહિતી મોકલી ન હતી, કે તેમણે કોઈ પણ રેકૉર્ડમાં માહિતીની વિગતો નોંધી ન હતી.

૩૬. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ પણ જણાવ્યું હતું કે પોલીસ સ્ટેશનની

બહાર નીકળ્યા પછી વોચ માટે ગોઠવણ કરી ત્યાં સુધી તેમણે પંચો મેળવવા માટે કોઈ વ્યવસ્થા કરી ન હતી.

૩૭. રેઈડિંગ ટીમના આગેવાનની ફરજ હતી કે મળેલી માહિતી, રેકૉર્ડમાં માહિતીની વિગતો નોંધી હોત, તેના ઉપરી અધિકારીને મોકલવી માહિતી મળ્યાની વિશ્વસનીયતા સાબિત કરવા માટે જરૂરી હતી. પોલીસ પાસે ધ ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ માહિતીના સ્ત્રોતને જાહેર ન કરવાની મુક્તિ હતી, પરંતુ મળેલી માહિતીની વિગતોની ઉપરી ઓફિસને જાણ ન કરવાની મુક્તિનો બહાનું કાઢી શકે નહીં. નિષ્પક્ષતા સાબિત કરવા માટે, રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન માટે પોલીસ સ્ટેશન ડાયરીમાં મળેલી માહિતીને ‘જાણવાજોગ’ તરીકે પણ નોંધવી જરૂરી હતી. માહિતી ક્યાંય નોંધવામાં આવી નથી, તે હકીકત હોવા છતાં કે બાતમીદાર આ અધિકારી સાથે સતત મુસાફરી કરી રહ્યો છે. બાતમીદાર રેઈડમાં હતો. તેમણે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ નો સાથ આપ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ મુજબ, બાતમીદારે આરોપીઓની ઓળખ કરી હતી.

૩૮. ખૂબ જ નિર્ણાયક પાસું, જે એ હકીકતની પૃષ્ઠભૂમિમાં મહત્વપૂર્ણ બની જાય છે કે બાતમીદાર રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન સાથે હતો, આગેવાન તરીકે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ માહિતીની ચકાસણી કરી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના

સાક્ષી નં. ૨ એ માહિતીની ચકાસણી માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ એ જાણવાનો પ્રયાસ કર્યો ન હતો કે શું બાતમીદારને આરોપી સાથે કોઈ દુશ્મનાવટ છે, અને શું તે જાણીજોઈને આરોપીને ખોટી રીતે ફસાવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો.

૩૯. તપાસ અધિકારી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ ની જુબાની સાબિત કરે છે કે તપાસ અધિકારી અને રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ સિવાય, ટીમમાં વધુ દસ સભ્યો હતા. તપાસ અધિકારીએ તેમની જુબાનીમાં તેમના નામ આપ્યા હતા. તપાસ પણ પ્રશ્નાર્થ બની જાય છે કારણ કે તપાસ અધિકારી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮) ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ – શ્રી બારોટ સાથે ટીમના આગેવાન તરીકે રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્ય હતા. તપાસ અધિકારી રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્ય હોવાથી, તેઓ ટ્રેપના સાક્ષી હતા. આમ, તમામ યોગ્ય નિષ્પક્ષતામાં અને તપાસની સ્વતંત્રતા સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ એ કેસની તપાસ કરવી જોઈતી ન હતી.

૪૦. તપાસ અધિકારીએ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ તરીકે જુબાની આપી હતી કે ૦૨/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ, જ્યારે તેઓ તેમની કાઈમ બ્રાન્ચ, અમદાવાદ શહેરની ઓફિસમાં તેમની ફરજ પર હતા, ત્યારે આશરે ૧૬.૧૫ વાગ્યે તરુણકુમાર કે. બારોટ, પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર, કાઈમ બ્રાન્ચ, અમદાવાદ શહેર,

તેમને તેમના અંગત વિશ્વાસુ બાતમીદાર પાસેથી મળેલી માહિતી વિશે જાણ કરી હતી અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ ને પણ જાણ કરી હતી કે માહિતી ચોક્કસ અને આવશ્યક છે, કે તે દિવસે સાંજે સાડા છ થી આઠ વાગ્યાની વચ્ચે, ૨૦ થી ૩૦ વર્ષના વય જૂથની પાંચ વ્યક્તિઓ હથિયારો સાથે લૂંટ કરવા માટે હોટલ નંટરાજ, નરોડા પાટિયા પાસે એક પેટ્રોલ પંપ પર જઈ રહ્યા હતા.

૪૧. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ ને આપવામાં આવેલી માહિતી આરોપીઓ લૂંટ કરવાની તૈયારી કરવા માટે એકઠા થવાની ન હતી, માહિતી એવી હતી કે તેઓ ખરેખર લૂંટ કરવા માટે પેટ્રોલ પંપ પર જઈ રહ્યા હતા. પેટ્રોલ પંપના નામની કોઈ માહિતી ન હતી, કે પેટ્રોલ પંપ ક્યાં સ્થિત હતો તે સ્થાનની પણ માહિતી ન હતી.

૪૨. ત્યારબાદ મળેલી આ માહિતીને ધ્યાનમાં રાખીને, રેઈડિંગ ટીમે પેટ્રોલ પંપ પર પોતાની વ્યવસ્થા કરવાની હતી. એવી માહિતી નથી કે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ કોઈ ચોક્કસ જગ્યાએ લૂંટ માટે તૈયારી કરી રહ્યા હતા અને તેઓ તે જગ્યા પર રેઈડ કરવાના હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ ને પહોંચાડવામાં આવેલી ચોક્કસ માહિતી એ હતી કે લૂંટારાઓ સાંજે ૬ થી ૮ વાગ્યાની વચ્ચે પેટ્રોલ પંપ પર લૂંટ કરવા જઈ રહ્યા હતા. તપાસ અધિકારીએ, માહિતી મળી હોવા છતાં, તેને સ્ટેશન ડાયરીમાં ‘જાણવાજોગ’ તરીકે ટ્રાન્સક્રાઈબ કરવામાં નિષ્ફળતા મેળવી હતી.

૪૩. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ ને આપવામાં આવેલી માહિતીમાં તફાવત છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ ને જણાવ્યું ન હતું કે કથિત વ્યક્તિઓ નટરાજ હોટલ પર આવવાના હતા. તપાસ અધિકારી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮) એ તેમની ઉલટતપાસમાં જણાવ્યું હતું કે તે સમયે, લગભગ છ પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરો ફરજ બજાવતા હતા અને ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસ કક્ષાનો એક અધિકારી હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ એ પણ પુષ્ટિ કરી હતી કે તપાસ શરૂ કરતા પહેલા, તેમણે તેમના ઉપરી અધિકારીને લેખિતમાં કે મૌખિક રીતે વિનંતી કરી ન હતી કે તેઓ રેઇડિંગ પાર્ટીના સભ્ય હોવાથી, તેઓ તપાસ હાથ ધરી શકતા નથી, કે તેમણે આ વિશે શ્રી બારોટ સાથે વાત કરી નથી. પૃષ્ઠભૂમિમાં, એવો તર્ક કાઢી શકાય છે કે તેમના સ્તરના અન્ય અધિકારીને ટેકો આપવા માટે, તપાસ તેમને સોંપવામાં આવી હતી. એવું લાગે છે કે ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસને રેઇડ વિશે જાણ કરવામાં આવી ન હતી.

૪૪. આવી માહિતી મેળવવાનો સમય પણ સાબિત થયો નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ એ ઉલટતપાસમાં સ્વીકાર્યું છે કે જ્યારે શ્રી બારોટે માહિતી પહોંચાડી હતી ત્યારથી લઈને તેઓ પોલીસ સ્ટેશનમાં ૧૬.૧૫ થી ૧૬.૪૫ ની વચ્ચે રેઇડ માટે નીકળ્યા ત્યાં સુધી તેઓ સતત શ્રી બારોટ સાથે હતા. તે સમયે, માહિતી

સ્ટેશન ડાયરીમાં નોંધવામાં આવી ન હતી, કે તેમણે કોઈ કાગળ પર માહિતીની વિગતો નોંધી ન હતી, અને એ પણ પુષ્ટિ કરી હતી કે રેઈડિંગ પાર્ટીના કોઈ પણ સભ્યે તેમની હાજરીમાં માહિતી નોંધી ન હતી. તેથી હકીકત સ્પષ્ટ થાય છે કે મળેલી માહિતી કોઈ પણ પોલીસ વ્યક્તિ દ્વારા ક્યારેય નોંધવામાં આવી ન હતી. બીજી એક ચોંકાવનારી વાત એ છે કે રેઈડિંગ ટીમમાં ૧૨ સભ્યો હોવા છતાં, તેમાંથી કોઈએ તે ઓટોરિક્શાનો નોંધણી નંબર નોંધ્યો કે રેકૉર્ડ કર્યો કે ચાદ રાખ્યો ન હતો જેમાં ત્રણ આરોપીઓ નટરાજ હોટલ પર આવ્યા હતા, તે બધા નટરાજ હોટલ પાસે વોચ પર ઊભા હોવા છતાં, જ્યારે તમામ સભ્યોએ ત્રણ આરોપીઓને ઓટોરિક્શામાંથી નીચે ઉતરતા જોયા હતા.

૪૫. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨, શ્રી બારોટ રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન તરીકેની જુબાની મુજબ તેમણે નટરાજ હોટલ ખાતે આરોપીઓ પાસેથી પૂછપરછ કરી હતી, જે બધાએ જણાવ્યું હતું કે ભાગી ગયેલી વ્યક્તિ ‘મુન્નો’ સાથે, તેમણે ભુગામલી – દાહેગામ પાસેના પેટ્રોલ પંપ પર લૂંટ કરવાની યોજના બનાવી હતી અને તૈયારી કરી હતી, તેથી એવો કેસ ન હતો કે આરોપીઓ નટરાજ હોટલ પર તેમની યોજનાઓ પર ચર્ચા કરવા અથવા નટરાજ હોટલ પર લૂંટ માટે તૈયારી કરવા આવ્યા હતા.

૪૬. પંચનામા એક્સિબિટ ૨૩ માં નોંધ્યા મુજબ મળેલી માહિતી પ્રતિબિંબિત કરે

છે કે ૨૦ થી ૩૦ વર્ષની વયની પાંચ વ્યક્તિઓ, એટલે કે આરોપી નં. ૧ થી ૪ અને એક ‘મુન્નો’ તેમના હાથમાં ગેરકાયદેસર હથિયારો સાથે, પેટ્રોલ પંપ પર લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરવા માટે નરોડા પાટિયા પાસે નટરાજ હોટલ ત્રણ રસ્તા પર સાંજે ૬ થી ૮ ની વચ્ચે એકઠા થવાના હતા. તેથી પંચનામામાં નોંધાયેલી માહિતી એ હતી કે તેઓ લૂંટ માટે તૈયારી કરવા માટે નટરાજ હોટલ પર એકઠા થવાના હતા.

૪૭. નટરાજ હોટલ પર ઓટોરિક્ષામાંથી ત્રણ જણ ઉતરે છે, રેઈડના કોઈ પણ સભ્ય કે ટીમ લીડરે આરોપીઓને ઓટો ડ્રાઈવરને ભાડું ચૂકવતા જોયા ન હતા. પોલીસે ઓટો ડ્રાઈવર સામેલ હતો કે કેમ તેની તપાસ કરી ન હતી. ટીમનો કોઈ પણ સભ્ય અન્ય કોઈ રિક્ષા તપાસી ન હતી. રિક્ષામાંથી ત્રણ જણા ઉતર્યા પછી, બે થી ત્રણ મિનિટમાં, બાકીના બે ત્યાં ચાલીને આવ્યા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ – શ્રી બારોટે નટરાજ હોટલની લાઈનમાં આવેલી ટ્રાવેલ કંપનીની કોઈ ઓફિસનો ઇનકાર કર્યો હતો, જ્યારે તપાસ અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ એ પુષ્ટિ કરી હતી કે નટરાજ હોટલની આસપાસ ટ્રાવેલની ઘણી ઓફિસો હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ ઘટનાના સાક્ષી બનવા માટે ટ્રાવેલ ઓફિસમાંથી કોઈ વ્યક્તિને બોલાવવાનું યોગ્ય માન્યું ન હતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ એ પુષ્ટિ કરી હતી કે નટરાજ હોટલ ખૂબ જ પ્રખ્યાત હતી અને ત્યાં ઘણા ગ્રાહકો હશે.

૪૮. તપાસ અધિકારીએ પુષ્ટિ કરી હતી કે વ્યવસાય દ્વારા આરોપીઓ ડાયમંડ કટર હતા જે તેમને આરોપીઓ પાસેથી પૂછપરછ દરમિયાન જાણવા મળ્યું હતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ એ કહેવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કે કૃષ્ણનગર, અને બાપુનગરની ડાયમંડ કટિંગ ફેક્ટરીના મજૂરો સાંજે નટરાજ હોટલ પર ચા પીવા આવશે.

૪૯. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ – નિઝામુદ્દીન ગુલામિયા સૈયદે જુબાની આપી હતી કે તેઓ અને મનસુખભાઈએ ‘મુન્નો’ ને પકડવા માટે તેની પાછળ દોડ્યા હતા અને તેઓ ૧૦૦ થી ૧૫૦ મીટર ઉપર દોડ્યા હતા, જ્યારે તપાસ અધિકારી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮) એ પુષ્ટિ કરી હતી કે નિઝામુદ્દીન (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬) એ તેમના નિવેદનમાં નોંધ્યું ન હતું કે નિઝામુદ્દીન અથવા મનસુખભાઈ આરોપીની પાછળ દોડ્યા હતા. આમ, ભાગી ગયેલા ‘મુન્નો’ નામના આરોપીનો પોલીસ પીછો કરતી હોવાની હકીકત પણ તપાસ અધિકારી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮) ની જુબાની દ્વારા ખોટી સાબિત થાય છે. તપાસ અધિકારીએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે બંને પંચો ટેક્સી ડ્રાઈવર હતા. શ્રી બારોટ મુજબ, પંચોને રસ્તા પરથી બોલાવવામાં આવ્યા હતા, જેઓ રાહદારીઓ હતા.

૫૦. તપાસ અધિકારી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮) ના પુરાવા રેકૉર્ડ કરે છે કે

તેમણે કોર્ટ પાસેથી આરોપીના રિમાન્ડ માંગ્યા હતા જે ૦૭/૦૬/૨૦૦૩ સુધી મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. તેમણે આરોપી પાસેથી તેમના નામ, હથિયાર, કાર્ટ્રીસ અને છરી વિશે પૂછપરછ કરી હતી. રિમાન્ડ છતાં, તપાસ અધિકારી ‘મુન્નો’ ની વિગતો શોધી શક્યા ન હતા, એ માનવું અશક્ય હકીકત છે. ‘મુન્નો’ ના ઠેકાણા અને મૂળ વિશે તપાસ કરી શકાઈ હોત, પરંતુ એવું લાગે છે કે કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો નથી. લૂંટ માટે તૈયારી કરવાના ગુના માટે કાયદો પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની માંગ કરે છે. આઈપીસી ની કલમ ૩૮૮ હેઠળ ગુનો સ્થાપિત કરવા માટે, તૈયારી સમાન કોઈ પણ કાર્ય સાબિત કરવું આવશ્યક છે, અને વધુ શું સાબિત કરવું જોઈએ તે એ છે કે જે કાર્ય માટે તૈયારી કરવામાં આવી રહી હતી તે લૂંટ માટે હતી, એટલે કે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ દ્વારા કરવામાં આવનાર હતી.

૫૧. ઘોટલુ મોદી અને અન્ય વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, ૧૯૮૬ સી.આર.આઈ.એલ.જે. ૧૦૩૧, મોહમ્મદ હુસેન વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, ૧૯૮૭ સી.આર.આઈ.એલ.જે. ૧૩૯૧ માં, એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે માત્ર હકીકત એ છે કે આરોપીઓ રાત્રે નિર્જન સ્થળે નિર્માણાધીન મકાનમાં હતા અને તેમના કબજામાંથી અગ્નિશસ્ત્ર, બોમ્બ અને ભુજાલી જેવી વાંધાજનક વસ્તુઓ રિકવર કરવામાં આવી હતી, તે સાબિત કરવા માટે પૂરતું નથી કે તેઓ લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરવા એકઠા થયા હતા.

પર. મોહન સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, સીઆરએ ૭૯૦ એસબી ૨૦૦૯ માં, ચંદીગઢ ખાતે પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટ દ્વારા ૩૦/૧૧/૨૦૨૨ ના રોજ નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:-

“સૌ પ્રથમ, આ અદાલતે તપાસવું પડશે કે શું આરોપીઓ કથિત રીતે લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરી રહ્યા હતા અને લૂંટ કરવાના હેતુથી એકઠા થયા હતા, જ્યારે તેઓ હથિયારો અને અન્ય વિવિધ હથિયારોથી સજ્જ થઈને એક જગ્યાએ બેઠા હતા. ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૯૯ અને ૪૦૨ સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરે છે કે લૂંટના કમિશન માટે તૈયારી કરવી અને લૂંટના હેતુ માટે એકઠા થવું એ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ છે. પરિણામે, ફરિયાદપક્ષ, કેટલાક પુરાવાઓ દ્વારા સીધી કે આડકતરી રીતે અથવા સંલગ્ન સંજોગોમાંથી સાબિત કરવા માટે બંધાયેલ છે કે આરોપીઓ લૂંટ માટેની તૈયારી કરવા અને લૂંટના કમિશન માટે એકઠા થવા સિવાય કોઈ અન્ય હેતુ માટે એકઠા થયા ન હતા. જો ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ પુરાવા તેનાથી ઓછા પડે છે, તો કેસ નિષ્ફળ જશે. જોકે ‘તૈયારી’ શબ્દને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો નથી, ફરિયાદપક્ષ એવું વર્તન દર્શાવવા માટે કેટલાક પુરાવા રજૂ કરવા માટે જવાબદાર છે જે સભા દ્વારા ‘તૈયારી’ ની હકીકતને સાબિત કરવા માટે પૂરતું છે

અને આરોપીઓએ લૂંટ કરવા માટે આવા કોઈ પણ આયોજનની કલ્પના કરી હતી અને વાસ્તવમાં, કોઈ ઉદ્દેશ્ય પ્રાપ્ત કરવાનો ઈરાદો રાખ્યો હતો, જેના માટે તેઓ એકઠા થયા હતા. તેથી, માત્ર હકીકત એ છે કે કેટલાક મધ્યરાત્રિએ નિર્જન સ્થળે બેઠેલા મળી આવ્યા હતા અને તેમના કબજામાંથી અમુક હથિયારો અને હથિયારો રિકવર કરવામાં આવ્યા હતા, તે સાબિત કરવા માટે પૂરતું નથી કે તેઓ લૂંટ કરવા માટેની તૈયારી કરવા એકઠા થયા હતા. પુરાવા એવા હોવા જોઈએ, જે મુખ્ય આરોપને સ્પષ્ટપણે પ્રગટ કરી શકે જેથી અદાલતના અંતરાત્માને સંતોષી શકાય કે સભાના સભ્યોએ એવું કૃત્ય, અથવા કૃત્યો કર્યા, જે અનિવાર્ય અનુમાન તરફ દોરી શકે, કે તેઓ લૂંટ કરવાના હેતુથી એકઠા થયા હતા અને તે માટે તૈયારી કરી રહ્યા હતા, પરંતુ આવા કોઈ પણ પુરાવાના અભાવે, માત્ર એકત્ર થવું અને હથિયારોની રિકવરી આરોપ સાબિત કરતી નથી.”

૫૩. અહીં હાલના મામલામાં, તપાસ અધિકારીને મળેલી માહિતી પાંચ આરોપીઓની હતી જે હથિયારોથી સજ્જ થઈને લૂંટ કરવા માટે પેટ્રોલ પંપ પર જવાની તૈયારીમાં હતા. રેઈડિંગ ટીમના સભ્ય તરીકે તપાસ અધિકારીને આપવામાં આવેલી માહિતી લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરવા માટે નટરાજ હોટલ ખાતે એકઠા થતા પાંચ આરોપીઓની ન હતી, જેઓ તે હેતુ માટે એકઠા થયા હતા.

૫૪. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨, શ્રી બારોટના પુરાવા પરથી જ્યારે તેમણે

ત્રણ-ચાર આરોપીઓ પાસેથી પૂછપરછ કરી, ત્યારે તેમણે તેમને જણાવ્યું હતું કે તેમણે ભુગામલી – દાહેગામ પાસેના પેટ્રોલ પંપ પર લૂંટની યોજના બનાવી હતી અને તૈયારી કરી હતી. પોલીસ સમક્ષ આરોપીનું નિવેદન પુરાવામાં અસ્વીકાર્ય છે. જોકે, રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન સમક્ષના આ નિવેદન પરથી, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે પાંચ વ્યક્તિઓ લૂંટ માટે કોઈ તૈયારી કરવા ત્યાં એકઠા થયા ન હતા. નટરાજ હોટલ એ ત્રણ લેન કોસિંગ પાસે એક વ્યસ્ત જગ્યા છે. તે અકલ્પનીય છે કે આરોપીઓ લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરવા એવી જગ્યાએ આવે જ્યાં લોકોની મુલાકાતની આવૃત્તિ વધુ હોય. નટરાજ હોટલ એકાંત જગ્યા નથી, તે ટ્રાવેલ કંપનીની ઘણી ઓફિસોથી ઘેરાયેલી હતી.

૫૫. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ – શ્રી બારોટ જણાવ્યું હતું કે જ્યારે ત્રણ આરોપીઓ રિક્ષામાંથી નીચે ઉતર્યા ત્યારે બાતમીદાર તેમને ઓળખી કાઢ્યા પછી તે બાતમીદાર સાથે નટરાજ હોટલના ખૂણે ઊભા હતા, ત્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ ટીમના બાકીના સભ્યને સંકેત આપ્યો ન હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ ને ખબર નથી કે અન્ય બે લોકો કઈ દિશામાંથી ચાલીને આવી રહ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ મુજબ, જ્યારે બંને વ્યક્તિઓ અન્ય ત્રણને મળી અને તેમની વાતચીત શરૂ કરી, ત્યારે તેઓએ તરત જ તેમને પકડવા માટે ઘેરાબંધી કરી, પાંચેય વચ્ચે શું વાતચીત થઈ તે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ દ્વારા સાંભળવામાં આવી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ પણ જાણતા નથી કે

તેમની ટીમના કયા સભ્ય કથિત ‘મુન્નો’ ની પાછળ દોડ્યા હતા. તેમણે પોતે ભાગી ગયેલી વ્યક્તિને પકડવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યા ન હતા. તેથી અહીં જ્યારે આરોપીઓની વાતો સાંભળવામાં આવી ન હતી, ત્યારે રેકૉર્ડ પર એવી કોઈ સામગ્રી નથી જે સૂચવે કે તે સમયે, આરોપીઓ લૂંટ માટે કોઈ યોજના બનાવી રહ્યા હતા.

૫૬. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ જણાવ્યું હતું કે આરોપીઓની અંગજડતી વખતે, તેમને કોઈ ચલણી નોટો, અથવા અન્ય કાગળો કે તેમની વ્યક્તિ પાસેથી કોઈ શોધ મળી ન હતી. આ હકીકત માનવી અશક્ય બની જાય છે કારણ કે તેઓ રિક્ષામાં આવ્યા હતા અને જ્યારે રિક્ષા ડ્રાઈવર સામેલ ન હતો, ત્યારે ચોક્કસપણે, તેઓએ રિક્ષા ભાડું ચૂકવ્યું હશે. તેઓ તેમની કથિત મંજિલ પર જવા માટે વધુ યોજનાઓ બનાવશે જે લગભગ ૨૮ કિમી દૂર હતી, અને ત્યાંથી આગળ તેઓ કોઈ વાહનો કે અન્ય માધ્યમો દ્વારા ભાગી જવાની યોજના બનાવી હોત.

૫૭. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ ને પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્ન કે શું તેમણે માહિતીની વિશ્વસનીયતા ચકાસવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યા હતા, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ એ જવાબ આપ્યો કે બાતમીદાર તેમની સાથે હતો. બાબતના સંજોગોમાં, જ્યારે રેઈડિંગ પાર્ટીના આગેવાને માહિતીના સ્ત્રોતને સુરક્ષિત કરવા માટે કોઈ પ્રયાસ

કચો ન હતો, ત્યારે તપાસ અધિકારીએ બાતમીદારનું નિવેદન નોંધવું જરૂરી હતું જે કદાચ આરોપીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી અગાઉની યોજનાઓ અને તૈયારીઓનું નિવેદન આપી શક્યા હોત જેના માટે તેમની પાસે ગુપ્ત માહિતી હતી. કમનસીબે, ધ એપિડેમિયોલોજી ની કલમ ૧૨૫ ને ધ્યાનમાં લેતા, બાતમીદારનું નિવેદન નોંધી શકાયું નથી. તેથી લૂંટ કરવા માટે તૈયારીનો કેસ સાબિત કરી શકાયો નથી.

૫૮. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ – મુકેશ કુમાર વ્યાસ પણ રેઈડિંગ ટીમના સભ્ય હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪, ઉલટતપાસમાં, પુષ્ટિ કરી હતી કે તેઓ હથિયારો અને નાર્કોટિક્સના કેસોને ક્વોલિટી કેસો તરીકે ગણતા હતા અને આવા કેસોમાં, સરકાર પ્રોત્સાહન કિંમતો આપશે. આવી વિગતો ‘પ્રાઈસ ફોર્મ’ માં સરકારને મોકલવામાં આવે છે. તેઓ તેમના કામની વિગતો તેમની અંગત ડાયરીમાં રાખશે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ – શ્રી ચૌહાણે તેમના નિવેદન દરમિયાન તેમની અંગત ડાયરી માંગી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ મુજબ, તેઓ તે ડાયરી ક્ષાઈમ રાઈટર હેડ સમક્ષ જમા કરાવશે. તેમના પોતાના સંસ્કરણને સમર્થન આપવા માટે કોઈ સભ્યની ડાયરી રજૂ કરવામાં આવી નથી. તેથી તે દિવસની ઘટનાની હકીકતને સમર્થન આપવા માટે કોઈ ડાયરી રેકૉર્ડ પર આવી રહી નથી.

૫૯. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ એ પણ જણાવ્યું હતું કે તેમણે તેમની અંગત ડાયરીમાં રિક્ષાનો નોંધણી નંબર નોંધ્યો ન હતો, કે રિક્ષા પકડવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ એ પણ જણાવ્યું હતું કે તેઓ રસ્તા પર વાહનો તપાસતા ન હતા, સ્પષ્ટતા કરતા કે આવી તપાસ કરવાની કોઈ તક ઊભી થઈ નથી. બે વ્યક્તિઓ ત્યાં આવ્યા અને પાંચ એકઠા થયા પછી, તેમણે બે લોકો સુધી પહોંચવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો. તેમને યાદ નથી કે મુન્નોને પકડવા માટે કોણ પાછળ દોડ્યું હતું.

૬૦. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ એ પણ પુષ્ટિ કરી હતી કે તે સમયે, ટ્રાવેલ ઓફિસ અને હોટલોમાં લાઈટો ચાલુ હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ મુજબ, શ્રી બારોટ બાતમીદાર અને બે પંચો સાથે હતા.

૬૧. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ જણાવ્યું હતું કે ‘મુન્નો’ દાહેગામ તરફ દોડી ગયો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ ની યાદશક્તિ મુજબ, બંને વ્યક્તિઓ નટરાજ હોટલ પાસે ઊભી હતી.

૬૨. તેથી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ ના પુરાવાના સંદર્ભમાં, અજાણી વ્યક્તિ ‘મુન્નો’ પહેલેથી જ સ્થળ પર હાજર હતી, આરોપી નં. ૧ થી ૩ સાથેની રિક્ષા નટરાજ હોટલ પર આવી શકે તે પહેલાં પણ. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ નો

પુરાવો વધુમાં સ્પષ્ટતા કરે છે કે જ્યારે રિક્ષા આવી હતી તે સમયે, ટ્રાવેલની ઓફિસ અને હોટલોની લાઈટો ચાલુ હતી.

૬૩. ટ્રાવેલ ઓફિસમાંથી અથવા હોટલોમાંથી કોઈ પણ વ્યક્તિને પંચ તરીકે બોલાવવામાં આવી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ એ જુબાની આપી હતી કે તે લોકોની વધુ આવૃત્તિ ધરાવતી જગ્યા હતી, અને ઘટના સમયે, જનતામાંથી લગભગ ૧૦૦ વ્યક્તિઓ ત્યાં એકઠા થયા હતા. જે બાતમીદાર શ્રી બારોટ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ સાથે હતો, તેણે આરોપી દિપેન્દ્રસિંહ અને ‘મુન્નો’ ને અગાઉ ઓળખ્યા ન હતા કારણ કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ મુજબ, તેઓ રિક્ષાના આગમન પહેલાં પણ ત્યાં હાજર હતા.

૬૪. કેસ લૂંટ માટે ‘તૈયારી’ નો હતો. પોલીસ સાક્ષીઓ એવી જુબાની આપી શક્યા ન હતા કે નટરાજ હોટલ ખાતે આરોપીઓ દ્વારા શું તૈયારી અને યોજના બનાવવામાં આવી હતી. તેમણે આરોપીઓ વચ્ચેની વાતો સાંભળી ન હતી. કંઈ પણ થાય તે પહેલાં, પોલીસે તેમને ઘેરી લીધા અને તેમને પકડી પાડ્યા હતા.

૬૫. તપાસ અધિકારી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ ને દાખલ કરવામાં આવેલ ચાર્જશીટ સાથે સામનો કરવામાં આવ્યો હતો. ચાર્જશીટના કોલમ નં. ૧ માં ચાર વ્યક્તિઓને આરોપી તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા હતા અને કોલમ નં. ૨ માં અન્ય

ચારને દર્શાવવામાં આવ્યા હતા. તપાસ અધિકારીને એવો પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો હતો કે સ્થળ પર ચાર વ્યક્તિઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને ચાર વ્યક્તિઓ સ્થળ પરથી ભાગી ગયા હતા, જેનો તપાસ અધિકારીએ ઇનકાર કર્યો હતો. તપાસ અધિકારીએ, સ્પષ્ટતા આપતી વખતે જણાવ્યું હતું કે પાંચમાંથી માત્ર એક જ વ્યક્તિ ભાગી ગઈ હતી, જ્યારે બાકીની વ્યક્તિઓ એવી છે કે જેના નામ તપાસ દરમિયાન બહાર આવ્યા હતા. ચાર્જશીટમાં કોલમ નં. ૨ માં ચાર વ્યક્તિઓના માત્ર પ્રથમ નામ નોંધવામાં આવ્યા છે, જેમાં ક્રમ નં. ૧ પર ‘મુન્નો’ નો સમાવેશ થાય છે, અને અન્ય ત્રણનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, પરંતુ માત્ર પ્રથમ નામ સાથે અને તેમના પિતાનું નામ, અટક અને તેમના રહેઠાણની અન્ય કોઈ વિગત નથી.

૬૬. તપાસ અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે ‘મુન્નો’ ની શોધ દરમિયાન સહ-આરોપીઓ પાસેથી અન્યોના નામ બહાર આવ્યા હતા, અને તેમણે કોઈ પણ સ્વતંત્ર વ્યક્તિના નિવેદનો નોંધ્યા ન હતા. તપાસ અધિકારીએ એવું પણ જણાવ્યું હતું કે તેમણે ચાર્જશીટના કોલમ નં. ૨ માં સંદર્ભિત અન્ય ત્રણ આરોપીઓની ધરપકડ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. તપાસ અધિકારીને હાલના આરોપીઓની ધરપકડનો સમય યાદ નથી. તેમના પુરાવા મુજબ, શ્રી બારોટે ૨૧.૩૦ કલાકે તેમની ધરપકડ કરી હતી, જ્યાં સુધી તપાસ તેમને સોંપવામાં આવી હતી, ત્યાં સુધી તેઓ સતત શ્રી બારોટ સાથે હતા.

૬૭. જે પોલીસ ‘મુન્નો’ ની પાછળ દોડી હતી તે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ – નિઝામુદ્દીન ગુલામિયા સૈયદ હતા. તેમની તપાસ (examination-in-chief) માં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ એ જણાવ્યું હતું કે તેઓ અને પોલીસ કોન્સ્ટેબલ – મનસુખભાઈ સ્થળ પરથી ભાગી ગયેલા આરોપીની પાછળ દોડ્યા હતા, પરંતુ સાક્ષી મુજબ, તે ભીડમાં ભાગી ગયો હતો. તેથી તેઓ બારોટ સાહેબ પાસે પાછા આવ્યા હતા, જ્યારે તપાસ અધિકારીએ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ – નિઝામુદ્દીનના કોઈ પણ નિવેદનનો ઇનકાર કર્યો છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ અને મનસુખભાઈ આરોપીની પાછળ દોડ્યા હતા.

૬૮. ‘મુન્નો’ તરીકે પાંચમી વ્યક્તિનું અસ્તિત્વ શંકાસ્પદ બને છે અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવા તથા રેઈડ પછી અનુસરવામાં આવેલી તપાસ પાંચમા આરોપીને વધુ અસ્પષ્ટ બનાવે છે. પોલીસ, રેઈડમાં રસ ધરાવતા પક્ષ તરીકે, જેઓ તેમની રેઈડ કાયદેસર અને માન્ય જાહેર કરાવવા માટે રસ ધરાવતા હોય, અને મહત્તમ સફળ સાબિત કરવા માટે પાંચમી વ્યક્તિને આરોપીઓમાંના એક તરીકે સાબિત કરવા જરૂરી હતા.

૬૯. આઈપીસી ની કલમ ૩૯૧ ‘લૂંટ’ ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, જે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ દ્વારા સંયુક્તપણે કરવામાં આવેલ લૂંટના કૃત્યને સજા કરે છે.

૭૦. આઈપીસી ની કલમ ૩૯૧ આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ ની જોગવાઈને સમજવા માટે સુસંગત રહેશે, જેમાં હાલના મામલામાં ચાર આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. આઈપીસી ની કલમ ૩૯૧ આ મુજબ છે:—

“૩૯૧. લૂંટ.—જ્યારે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ સંયુક્તપણે લૂંટ કરે અથવા કરવાનો પ્રયાસ કરે, અથવા જ્યાં લૂંટ કરવા અથવા કરવાનો પ્રયાસ કરતી વ્યક્તિઓની કુલ સંખ્યા, અને આવી લૂંટ અથવા પ્રયાસમાં હાજર અને મદદ કરતી વ્યક્તિઓ, પાંચ કે તેથી વધુ થાય, ત્યારે આવી રીતે લૂંટ કરનાર, પ્રયાસ કરનાર અથવા મદદ કરનાર દરેક વ્યક્તિ “લૂંટ” કરે છે તેમ કહેવાય છે.”

૭૧. આમ, આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ ત્યારે જ લાગુ કરવામાં આવશે જ્યારે તે સાબિત થાય કે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ સંયુક્તપણે લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરી રહ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષ પાસે કોઈ છુટકારો નથી, પરંતુ લૂંટ કરવા માટેની તૈયારીમાં પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની સક્રિય સંડોવણી સાબિત કરવી પડે છે.

૭૨. સામાન્ય રીતે, રેઈડના સ્વરૂપમાં ટ્રેપ કેસોમાં, પંચોએ તેઓએ જોયેલી અને અવલોકન કરેલી અને પંચનામામાં નોંધેલી તમામ બાબતોની જુબાની આપવી જરૂરી છે. તેઓને કાર્યવાહી માટે સ્વતંત્ર વ્યક્તિ તરીકે પસંદ કરવામાં આવે છે.

રેઈડિંગ પાર્ટીનો આગેવાન એ રેઈડનું સંચાલન કરનાર વ્યક્તિ છે. પંચ બનાવવા માટે સ્વતંત્ર અને વિશ્વસનીય વ્યક્તિ શોધવાની તેમની ફરજ હતી. શ્રી બારોટે કોઈ પણ પૃષ્ઠભૂમિની ચકાસણી કર્યા વિના રસ્તા પરથી રેન્ડમલી બે વ્યક્તિઓને બોલાવી હતી, જ્યારે તપાસ અધિકારી મુજબ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ પંચો ટેક્સી ડ્રાઈવર હતા.

૭૩. તપાસ અધિકારી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૮ રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્ય હતા. તપાસ અધિકારી પણ એક રસ ધરાવતો પક્ષ છે કારણ કે તેઓ પણ તેમના પ્રયાસની સફળતા સાબિત કરવા માંગશે, તો ફરિયાદપક્ષે સાબિત કરવું જરૂરી હતું કે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ લૂંટ કરવા માટેની તૈયારી માટે એકઠા થયા હતા. આઈપીસી ની કલમ ૪૦૨ લૂંટ કરવાના હેતુ માટે એકઠા થવાની જોગવાઈ કરે છે. પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓનું એકત્ર થવું એ સ્થાપિત કરવું આવશ્યક છે, ત્યારબાદ બીજી અવસ્થા લૂંટ કરવા માટે પાંચ કે તેથી વધુ દ્વારા તૈયારીની છે, જે આઈપીસી ની કલમ ૩૮૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર છે. આઈપીસી ની કલમ ૩૮૧ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ લૂંટની વ્યાખ્યામાં વપરાયેલ ‘સંયુક્તપણે’ શબ્દ લૂંટના ગુનાના આરોપી વ્યક્તિઓની જવાબદારી પર મહત્વ ધરાવે છે.

૭૪. પંચ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ એ જણાવ્યું હતું કે પોલીસે રિક્ષામાંથી ચાર વ્યક્તિઓને પકડ્યા છે. પંચ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ એ જણાવ્યું હતું કે

જ્યારે પંચનામું દોરવામાં આવ્યું ત્યારે માત્ર બે આરોપીઓ હાજર હતા, એક અરવિંદસિંહ અને બીજા જિતેન્દ્ર હતા અને પોલીસે તેઓને ‘વીર શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ ‘દિનેશ પેટ્રોલિયમ’ લઈ ગયા હતા. પેટ્રોલિયમની આસપાસ ખુદ્દા ખેતરો હતા. પંચે જુબાની આપી હતી કે તેમણે પંચનામું લખાવ્યું ન હતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ ને પંચ તરીકે હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા ન હતા. પંચને ‘વીર શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ ‘દિનેશ પેટ્રોલિયમ’ શા માટે લઈ જવામાં આવ્યા તે સ્પષ્ટ થતું નથી.

૭૫. ફરિયાદપક્ષે દાહેગામ રોડ પર આવેલ ‘કારગિલ શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ ના એક કર્મચારી તરીકે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ – રાજેશકુમાર મણીલાલની તપાસ કરી છે. પંચના સાક્ષી નં. ૩ ને બચાવપક્ષના વકીલ દ્વારા પૂછવામાં આવ્યું હતું કે શું આરોપીઓએ તે સ્થળે કંઈ બતાવ્યું હતું, જે પંચને યાદ નથી, અને જણાવ્યું હતું કે તેઓ જે સ્થળે ગયા હતા તે એક મોટું પેટ્રોલ પંપ હતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ – રાજેશ મણીલાલ પેટ્રોલ પંપના માલિક નથી, તેમની જુબાની દર્શાવે છે કે ટ્રાયલ દરમિયાન તેમની જુબાની સમયે તેઓ બેરોજગાર હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ એ કહ્યું કે તારીખ ૦૩/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ, ગાયકવાડ હવેલી પોલીસ વ્યક્તિ સાથે આવી હતી. પોલીસે તેમને કહ્યું કે આ ચાર વ્યક્તિઓ તે પેટ્રોલ પંપ પર લૂંટ કરવા જઈ રહ્યા હતા, જે ‘કારગિલ શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ હતું, અને ઓળખ માટે ચારને લાવ્યા હતા. સાક્ષીએ તે સમયે ચારમાંથી એકની

ઓળખ કરી હતી અને ટ્રાયલ દરમિયાન પણ એકની ઓળખ કરી હતી. કોર્ટે અરવિંદસિંહ (આરોપી નં. ૧) તરીકે નામની ચકાસણી કરી હતી.

૭૬. સાક્ષી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ એ જણાવી શક્યા કે તેઓ એકની ઓળખ કરી શકે છે, કારણ કે તે (આરોપી નં. ૧) તારીખ ૦૨/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ પેટ્રોલ પંપ પર આવ્યા હતા અને તેમના અન્ય કર્મચારી પાસેથી પીવાના પાણી માટે પૂછ્યું હતું, અને પછી તેમને પાણી લાવવા માટે જગ્યા બતાવવામાં આવી હતી, આરોપીએ પછી પાણી પીધું અને જગ્યા છોડી દીધી હતી. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ એ જણાવ્યું હતું કે તેમની સાથે વધુ એક વ્યક્તિ હતી, પરંતુ તેઓ ઓળખી શક્યા ન હતા.

૭૭. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ તે દિવસે પેટ્રોલ પંપ પર ફરજ બજાવતા હતા તેવું સાબિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી. વધુમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ નો પુરાવો માત્ર એક વ્યક્તિને સાબિત કરે છે. ઉલટતપાસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ એ પુરાવો આપ્યો છે કે તેમણે તેમના નિવેદનમાં નોંધ્યું નથી કે પોલીસે પેટ્રોલ પંપ પર ચાર વ્યક્તિઓને લાવ્યા હતા.

૭૮. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૫ – નરેન્દ્ર બેચરદાસ કહારે તે પંચ છે જેને ગાયકવાડ હવેલી પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા બોલાવવામાં આવ્યા હતા, જેમને પોલીસ

સ્ટેશનમાં જાણ કરવામાં આવી હતી કે ચાર આરોપીઓ પેટ્રોલ પંપનું સ્થળ બતાવવાના હતા અને તેઓ તેને જોવા જવાના હતા, તેથી પોલીસ સ્ટેશનથી તેઓ નરોડા-દાહેગામ રોડ પર આવ્યા હતા. પંચના પુરાવા મુજબ, બે આરોપીઓએ પેટ્રોલ પંપનું સ્થળ બતાવ્યું હતું. સાક્ષી પુષ્ટિ કરે છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ – ઈશ્વરભાઈ બીજા પંચ હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૫ એ પંચ તરીકે પેટ્રોલ પંપનું નામ “શાહિદ વીર પેટ્રોલિયમ” આપ્યું છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ એ પેટ્રોલ પંપને ‘વીર શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ તરીકે સંબોધિત કર્યું, જેને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ એ ‘કારગિલ શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ તરીકે સંદર્ભિત કર્યું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ નો પુરાવો દર્શાવે છે કે તે આરોપી નં. ૧ અને ૩, અરવિંદસિંહ અને જિતેન્દ્ર @ જીતુ હતા, જ્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૫ માત્ર આરોપી નં. ૧ – અરવિંદસિંહને ઓળખી શક્યા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ એ પેટ્રોલ પંપનું નામ આપ્યું હતું, જ્યાં આરોપી નં. ૧ કથિત રીતે પીવાના પાણી માટે ગયા હતા, ‘કારગિલ શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ તરીકે. ફરિયાદપક્ષ શું જોડાણ લાવવા માંગતી હતી, શું આરોપીઓએ ‘કારગિલ શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ પર લૂંટ કરવાની યોજના બનાવી હતી તે સાબિત થતું નથી, કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ અને ૫ ના પુરાવા દ્વારા રેકૉર્ડ પર કંઈ આવ્યું નથી કે ‘વીર શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ અને ‘કારગિલ શાહિદ પેટ્રોલિયમ’ એક અને સમાન છે. ભલે તેને એક અને સમાન સ્થળ તરીકે ગણવામાં આવે, તો પણ પેટ્રોલ પંપનું સ્થળ જોવું અથવા નટરાજ હોટલ પર રેઈડ કર્યા પછી આરોપી દ્વારા પેટ્રોલ

પંપ બતાવવો તે મૂલ્ય બનાવવા માટે કોઈ સુસંગતતા ધરાવશે નહીં.

૭૯. બાતમીદારે આરોપીનું કોઈ શારીરિક વર્ણન આપ્યું ન હતું, મળેલી માહિતી, રેઈડ માટે નીકળતા પહેલા નોંધવામાં આવી ન હતી, કાયદા દ્વારા રાખવાના કોઈ પણ કાયદાકીય દસ્તાવેજ સાથે સમર્થન વગર માત્ર પોલીસની મૌખિક જુબાની પર વિશ્વાસ કરી શકાય નહીં. રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન શ્રી બારોટ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ માટે સ્ટેશન ડાયરીમાં ‘જાણવાજોગ એન્ટ્રી’ તરીકે માહિતી નોંધવી ફરજિયાત હતી અને ઉપરી અધિકારીને માહિતી મોકલ્યા પછી રેઈડ માટે આગળ વધવું જોઈતું હતું.

૮૦. વિચિત્ર વાત એ છે કે, ટ્રેપ શાના માટે હતી, તપાસ અધિકારી શેના માટે આગળ વધી રહ્યા હતા, શું પેટ્રોલ પંપ પર વાસ્તવિક લૂંટ જોવા માટે, કે નટરાજ હોટલ પર લૂંટ માટે તૈયારી જોવા માટે, તે પોલીસ સાક્ષીઓની જુબાનીમાંથી સ્પષ્ટ થતું નથી, વધુ સ્પષ્ટ રીતે રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન પાસેથી.

૮૧. બાતમીદાર રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન સાથે હતો, અને શ્રી બારોટે જુબાની આપી હતી કે બાતમીદારે તેમને નટરાજ હોટલ પર ઓળખી કાઢ્યા હતા. આ કોઈ એકિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટની હાજરીમાં યોજાયેલ ટેસ્ટ આઈડેન્ટિફિકેશન પેરેડનો કેસ નથી. બાતમીદાર, રેઈડિંગ ટીમના સભ્ય હોવાને કારણે અને ઘટનાના સાક્ષી

હોવાનું જણાવી આરોપીઓને ઓળખતા હોવાથી તેમને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી તરીકે તપાસવા જરૂરી હતા. બચાવપક્ષે ઇનામની રકમ માટે નામ કમાવવા અધિકારીને ટેકો આપવા માટે બાતમીદારનો કોઈ અન્ય હેતુ કે અન્ય વિચારણા રેકૉર્ડ પર લાવી શક્યા હોત.

૮૨. તપાસવામાં આવેલા તમામ સાક્ષીઓ લગભગ રસ ધરાવતા પક્ષ છે અને પેટ્રોલ પંપના સાક્ષી કોઈ ચોક્કસ પુરાવા આપી શક્યા ન હતા, તેઓ પણ વિશ્વાસપાત્ર સાક્ષી ન હતા કારણ કે તેઓ માત્ર તેમના અન્ય કર્મચારી વિશે જુબાની આપી શક્યા હતા જેની પાસેથી આરોપી નં. ૧ એ પીવાના પાણી માટે પૂછ્યું હતું. તે સાક્ષી માત્ર આરોપી નં. ૧ નો ઉલ્લેખ કરી શક્યા. પંચોએ રેઈડ દરમિયાન તેઓએ ખરેખર શું જોયું તેની જુબાની આપી નથી અને પેટ્રોલ પંપ માટેના પંચો રેઈડના એક દિવસ પછી પેટ્રોલ પંપ પર લેવામાં આવ્યા હતા.

૮૩. જ્યારે રેઈડ પહેલા એફઆઈઆર નોંધાઈ ન હતી, ત્યારે ટ્રેપિંગના આગેવાને જે ઓછું કર્યું હોત તે માહિતીને પોલીસ સ્ટેશન ડાયરીમાં અથવા પોલીસની કલમ જ્ઞ હેઠળ રાખવામાં આવેલી ડાયરીમાં લખવાની હતી, પોલીસ સ્ટેશન રેકૉર્ડમાં ટીમના બંધારણ અને ટીમના સભ્યોના નામની કોઈ વિગતો રાખવામાં આવી ન હતી. ઉપરી અધિકારીને માહિતી વિશે જાણ કરવામાં આવી ન હતી, કે રેઈડ પર જતા પહેલા ટીમના ગઠન વિશે પણ જાણ કરવામાં આવી ન હતી. હાલના

મામલાનો સૌથી ખરાબ ભાગ એ હતો કે તપાસ રેઈડિંગ ટીમના આગેવાનના તાબાના અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તપાસ અધિકારી રેઈડિંગ ટીમના વડાની સૂચનાનું પાલન કરી રહ્યા હતા. તે નિયંત્રણ વિશે પ્રશ્નાર્થ બને છે, જે રેઈડિંગ ટીમના વડા ધરાવે છે, કે તેમની કાર્યવાહી વિશે તેમના ઉપરી અધિકારીને જાણ પણ ન કરી. આવી રેઈડના કિસ્સામાં પોલીસે અનુસરવાની કોઈ પ્રમાણભૂત પ્રક્રિયા સાબિત થઈ નથી. કાયદો પોલીસને કાયદાની પ્રક્રિયાને અનુસર્યા વિના કોઈ પણ વ્યક્તિને પકડવાની અમર્યાદિત સત્તા આપતો નથી. પોલીસે સાબિત કરવાની જરૂર છે કે તેમની કાર્યવાહી નિષ્પક્ષ, સ્વતંત્ર અને પક્ષપાત વગરની હતી, અને કાયદા અનુસાર હતી.

૮૪. કૈલાશ ધીમર (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, પોલીસ સ્ટેશનના ઇન્ચાર્જ જેઓ પોલીસ દળ સાથે સ્થળ પર પહોંચ્યા હતા અને આરોપીઓની વાતચીત સાંભળી હતી જેઓ લૂંટ કરવાની યોજના બનાવી રહ્યા હતા. વાતચીત સાંભળ્યા પછી, પોલીસ કર્મચારીઓએ ઘેરી લીધા અને છ આરોપીઓને પકડ્યા અને તેમાંથી ત્રણ આરોપીઓ સ્થળ પરથી ભાગવામાં સફળ રહ્યા. તે સંદર્ભમાં, આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ અને ૪૦૨ ના ઘટકોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા હતા જે અનુ @ અનસિંહ વિરુદ્ધ એમ.પી. રાજ્ય, ૧૯૯૬ સી.આર.આઈ.એલ.જે. (એમ.પી.) ૧૧૦ ના ચુકાદા પર આધાર રાખતા હતા, જેમાં નીચે મુજબ ઠેરવવામાં આવ્યું છે:—

“આઈપીસી ની કલમ ૪૦૨ હેઠળ ગુના માટે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત કરવા માટે જરૂરી શરતો છે:—

(i) ૫ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓનું એકત્ર થવું.

(ii) તે લૂંટના હેતુ માટે હોવું જોઈએ.

આ કેસમાં, ૫ થી વધુ વ્યક્તિઓનું એકત્ર થવું હતું. આગળના સંજોગો કે તેઓ આવા સાધનોથી સજ્જ હતા, જેનો ઉપયોગ ઘર તોડવા અથવા અવરોધ ઊભો કરવા માટે કરી શકાય અથવા ઘર પર ચઢવા માટે કારણ કે દોરડું ત્યાં હતું, પણ હાજર હતા. ઓછામાં ઓછું એક અગ્નિશસ્ત્ર એટલે કે કન્ટ્રી મેડ પિસ્તોલ હતી. તેથી આ સંજોગો દ્વારા, શંકા કરી શકાય છે કે આ અપીલકર્તાઓ કોઈ બદઈરાદા સાથે એકઠા થયા હતા, કે આટલી મોટી સંખ્યામાં વ્યક્તિઓ આવા જીવલેણ હથિયારો સાથે શા માટે એકઠા થવા જોઈએ. પરંતુ પછી પ્રશ્ન એ છે કે શું તેઓ લૂંટ કરવાના હેતુ માટે એકઠા થયા હતા, આવું અનુમાન લઈ શકાય, જો લૂંટારાઓની પુષ્ટિ કરવા માટે કોઈ પૃષ્ઠભૂમિ હોય. રેકૉર્ડ પર એવો કોઈ પુરાવો નથી કે તેઓ લૂંટ માટે ક્યારેય દોષિત ઠર્યા હતા. તેથી સંજોગો એ અનુમાન કરવા માટે અપૂરતા છે કે એકત્ર થવું લૂંટના હેતુ માટે હતું.”

૮૫. સંતોષ કુમાર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) માં, ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રેકૉર્ડ પરનો કેસ આરોપીઓ વચ્ચે લૂંટ કરવાની તૈયારી અંગેની વાતચીત અને આર્મ્સ એક્ટ

દેઠળ અપીલકર્તાઓને પ્રોસિક્યુટ કરવા માટે મંજૂરી આપવા વિશે હતો. પરસ્પર દલીલોને ધ્યાનમાં લેતા, ફકરા ૫ માં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:—

“૫. પરસ્પર દલીલોને ધ્યાનમાં લેતા, મેં સેશન્સ કેસ નં. ૨૩૧/૨૦૦૪ નો રેકૉર્ડ પણ તપાસ્યો છે. ન તો ઇન્સ્પેક્ટર રમેશ પાંડે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ કે કોન્સ્ટેબલ ધનુષ કુમાર પાંડે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ જેણે નહેર પાસે અપીલકર્તાઓને પકડ્યા હતા, તેમણે જુબાની આપી છે કે તેમણે અપીલકર્તાઓની આવી કોઈ વાતચીત સાંભળી છે જે લૂંટ કરવા માટે તેમની તૈયારી સૂચક હતી. તે નિર્વિવાદ છે કે જોકે અપીલકર્તાઓ જીવલેણ હથિયારોથી સજ્જ હોવાનું કથિત હતું, છતાં ન તો કોઈ હથિયારનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો કે ન તો તેમના દ્વારા કોઈ પ્રતિકાર કરવામાં આવ્યો હતો. સ્વતંત્ર જાહેર સાક્ષીઓ એટલે કે પ્રમોદ કુમાર પટેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ અને બીજુરામ ચાદવ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ ફરિયાદપક્ષની વાર્તાને સમર્થન આપ્યું ન હતું અને જણાવ્યું હતું કે પોલીસે નહેર પાસે તેમની હાજરીમાં કોઈ જમી કરી ન હતી અને તેઓ ઘટના વિશે કંઈ જાણતા ન હતા. કોન્સ્ટેબલ ધનુષ કુમાર પાંડે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ એ ફકરા ૮ માં જણાવ્યું છે કે તેઓ જણાવી શક્યા નથી કે અપીલકર્તાઓ પાસેથી કયા હથિયારો જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા. ફકરા ૮ માં તેમનું નિવેદન ફકરા ૨ માં તેમના નિવેદનનો સંપૂર્ણ વિરોધાભાસ કરે છે કે

અપીલકર્તાઓ લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરી રહ્યા હતા અને કન્ટ્રી મેડ પિસ્તોલ, ગંડાસા જેવી છરી અને તલવાર જમ કરવામાં આવી હતી. એ નોંધવું પણ મહત્વપૂર્ણ છે કે આ સાક્ષીએ જણાવ્યું નથી કે કોઈ પણ અપીલકર્તા પાસેથી જ્યુટ બોમ્બ જમ કરવામાં આવ્યો હતો. ઇન્સ્પેક્ટર રમેશ પાંડે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ ની જુબાની પર આવતા તેમણે પણ જણાવ્યું ન હતું કે તેમણે અપીલકર્તાઓને લૂંટ કરવાના હેતુ માટે તૈયારી કરતા સાંભળ્યા હતા. આ સાક્ષી દ્વારા અપીલકર્તાઓની કોઈ વાતચીત સાંભળવામાં આવી ન હતી. તેમની જુબાની દર્શાવતી નથી કે અપીલકર્તાઓ પાસેથી જમી કર્યા પછી તરત જ કન્ટ્રી મેડ પિસ્તોલ, કાર્ટ્રીસ અને જ્યુટ બોમ્બ સીલ કરવામાં આવ્યા હતા. જમી મેમો એક્ષિબિટ પી.૧, પી.૨, પી.૪ અને પી.૫ પણ દર્શાવતા નથી કે ઉપર જણાવેલ કન્ટ્રી મેડ પિસ્તોલ, કાર્ટ્રીસ, તલવાર જેવી છરી અને જ્યુટ બોમ્બ સીલ કરવામાં આવ્યા હતા.”

ટપ.૧ સંતોષ કુમાર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના સમાન ચુકાદામાં, અવલોકન સ્વતંત્ર સાક્ષી દ્વારા ગુપ્ત માહિતીની ચકાસણી વિશે છે અને આરોપી વ્યક્તિ લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરવામાં વાતચીત કરતા હોવાનો રિપોર્ટ કરવામાં આવ્યો હતો, તે નીચે મુજબ નોંધવામાં આવ્યું હતું:—

“૬. ઇન્સ્પેક્ટર રમેશ પાંડે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૭ દ્વારા લખાયેલ

રઝનામચરના એક્સિબિટ પી.૧૪ તારીખ ૧૭-૪-૨૦૦૪ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે કોન્સ્ટેબલ ધનુષ કુમાર પાંડે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ અને સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ પ્રમોદ કુમાર પટેલ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ અને બીજુરામ યાદવ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ ને તેના દ્વારા મળેલી ગુપ્ત માહિતીની ચકાસણી કરવા માટે એડવાન્સ પાર્ટી તરીકે સંપૂર્ણ અંધારામાં સ્થળ પર મોકલવામાં આવ્યા હતા અને તેઓએ સ્થળ પરથી ચકાસણી કર્યા પછી રિપોર્ટ કર્યો હતો કે ૬-૭ વ્યક્તિઓ વાતચીત કરી રહ્યા હતા અને લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરી રહ્યા હતા. જોકે, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા આવા કોઈ પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી. ધનુષ કુમાર પાંડે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ ની જુબાની ફકરા ૮ માં તેમના નિવેદનને ધ્યાનમાં લેતા સંપૂર્ણપણે અવિશ્વસનીય છે.”

૮૬. સુભાષ હરિરામ રાજભર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) માં, કેસ આરોપીઓ દ્વારા પોલીસ સમક્ષ સ્વેચ્છિક નિવેદન વિશે હતો જે બે પંચોની હાજરીમાં નોંધવામાં આવ્યું હતું. આરોપી તે જગ્યા બતાવવા તૈયાર હતો જ્યાં તેઓ લૂંટ કરવાના હતા. પોલીસ સમક્ષનું આવું નિવેદન અથવા કબૂલાત એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫ અને ૨૬ હેઠળ અસ્વીકાર્ય હોવાનું જણાયું હતું અને વધુમાં નિવેદન એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૭ ની કઠોરતાને પણ પાસ કરી શક્યું ન હતું કારણ કે તે કોઈ શોધ તરફ દોરી ગયું ન હતું, કે તે કોઈ પણ હકીકતો સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત ન હતું. જરૂરી અવલોકન નીચે મુજબ નોંધવામાં આવ્યું છે:—

"૧૧. જો આરોપી પોલીસ સમક્ષ જણાવે છે કે તેણે અને અન્ય આરોપીઓએ કોઈ ચોક્કસ જગ્યાએ લૂંટ કરવાની યોજના બનાવી હતી અને તૈયારી કરી હતી, તો તે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૯૯ અને ૪૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાની કબૂલાત સમાન છે. એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫ હેઠળ "કોઈ પણ પોલીસ અધિકારી સમક્ષ કરવામાં આવેલ કબૂલાત, ગુનાના આરોપી વ્યક્તિ વિરુદ્ધ સાબિત કરવામાં આવશે નહીં." એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૬ હેઠળ "પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં હોય ત્યારે કોઈ પણ વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલ કબૂલાત, સિવાય કે તે મેજિસ્ટ્રેટની તાત્કાલિક હાજરીમાં કરવામાં આવે, સદર વ્યક્તિઓ વિરુદ્ધ સાબિત કરવામાં આવશે નહીં." ફરિયાદપક્ષનો એવો કેસ નથી કે જ્યારે આરોપી નં. ૧ સુભાષે મેમોરેન્ડમ એક્ષિબિટ ૨૦ અને પંચનામા એક્ષિબિટ ૨૧ માં નોંધાયેલ કબૂલાત કરી હતી, ત્યારે કોઈ મેજિસ્ટ્રેટ હાજર હતા. તેથી, આરોપી નં. ૧ સુભાષ દ્વારા કરવામાં આવેલ કબૂલાત એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫ અને ૨૬ ની જોગવાઈઓ દ્વારા અસરગ્રસ્ત છે અને તે પુરાવામાં અસ્વીકાર્ય હશે. એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૭ જોકે, એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫ અને ૨૬ નો અપવાદ અથવા પરંતુક છે. જ્યારે પોલીસ સમક્ષ અથવા પોલીસ કસ્ટડીમાં હોય ત્યારે કરવામાં આવેલ કબૂલાત એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫ અને ૨૬ હેઠળ અસ્વીકાર્ય છે, જ્યારે કોઈ પણ ગુનાના આરોપી વ્યક્તિ પાસેથી મળેલી માહિતીના પરિણામે કોઈ

હકીકત શોધાયેલ તરીકે જુબાની આપવામાં આવે છે, પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં, આવી માહિતીનો એટલો ભાગ પછી ભલે તે કબૂલાત સમાન હોય કે ન હોય, કારણ કે તે હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત છે જે તેના દ્વારા શોધાયેલ છે, તે સાબિત કરી શકાય છે. તેથી, માહિતીનો માત્ર તે ભાગ, જે કબૂલાતના સ્વરૂપમાં હોઈ શકે છે, તે સુસંગત છે જે હકીકતની શોધ સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત છે જે કાયદા હેઠળ સ્વીકાર્ય છે. જો આરોપી નં. ૧ દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતીના આધારે પોલીસે આ કેસ માટે સુસંગત કોઈ હકીકત શોધી કાઢી હોત, તો તે નિવેદન એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૨૭ હેઠળ પુરાવામાં સ્વીકાર્ય હોત. જોકે, આરોપી નં. ૧ દ્વારા આપવામાં આવેલી કથિત કબૂલાત અથવા માહિતીના પરિણામે કોઈ પણ સામગ્રીની રિકવરી કરવામાં આવી ન હતી કે કોઈ હકીકત શોધાઈ ન હતી. પોલીસ અને પંચો સમક્ષ આરોપી નં. ૧ દ્વારા કરવામાં આવેલ કથિત નિવેદન એ કોઈ પણ શોધ તરફ દોરી ગયા વગર માત્ર ગુનાની કબૂલાત છે. તેથી, મારા વિચારશીલ અભિપ્રાય મુજબ, સદર નિવેદન અથવા કબૂલાત કલમ ૨૫ અને ૨૬ દ્વારા અસરગ્રસ્ત હતી અને કાયદા હેઠળ અસ્વીકાર્ય છે. તેને કલમ ૨૭ હેઠળ પુરાવામાં સ્વીકારી શકાયું નહીં કારણ કે તે કોઈ શોધ તરફ દોરી ગયું ન હતું કે તે કોઈ પણ હકીકતની શોધ સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત ન હતું.”

૮૭. લાલ બહાદુર ચૌધરી અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, અદાલતે

આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ અને ૪૦૨ ની જોગવાઈ સાથે કામ કર્યું હતું અને ફક્ત ૨૩ માં નીચે મુજબ નોંધ્યું છે:—

“૨૩. એ નોંધવું મહત્વપૂર્ણ છે કે ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૯૯ લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરવા સાથે સંબંધિત છે અને ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૪૦૨ લૂંટ કરવાના હેતુ માટે એકઠા થવા સાથે સંબંધિત છે. ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૪૦૨ હેઠળ ગુનો ત્યારે પૂર્ણ થાય છે જ્યારે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ લૂંટ કરવાના હેતુ માટે એકઠા થાય છે. લૂંટ કરવા માટે તૈયારી લૂંટારાઓ એકઠા થાય તે પહેલાં કે પછી થઈ શકે છે. તૈયારીમાં ગુના કરવા માટે જરૂરી માધ્યમો તૈયાર કરવા કે ગોઠવવાનો સમાવેશ થાય છે. જોકે, ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૯૯ અને ૪૦૨ હેઠળ આવતા ગુનામાં લગભગ સમાન ઘટકો સામેલ છે, તફાવત એ છે કે ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૪૦૨ હેઠળ તૈયારી વિના માત્ર એકઠા થવું ગુનાને આકર્ષવા માટે પૂરતું છે, જ્યારે ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૯૯ ત્યારે જ આકર્ષાય છે જો તૈયારીના માર્ગમાં કેટલાક વધારાના પગલાં લેવામાં આવે.”

૮૭.૧ લાલ બહાદુર ચૌધરી અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના સમાન ચુકાદામાં, અદાલતને લૂંટ કરવાના ઈરાદા સાથે સ્પષ્ટ જગ્યાએ આરોપીઓનું એકત્ર થવું માનવું મુશ્કેલ લાગ્યું અને એ પણ નોંધ્યું હતું કે જોકે આરોપી વ્યક્તિઓના

કબજામાંથી વસ્તુઓ જપ્ત કરવામાં આવી હોઈ શકે છે, તેમ છતાં તે કહી શકાય નહીં કે સદર હથિયારોનો ઉપયોગ માત્ર લૂંટ કરવાના હેતુ માટે જ કરવામાં આવશે અને અન્ય ગુના માટે નહીં. સુસંગત અવલોકનો ફરાર રજ માં નીચે મુજબ કરવામાં આવ્યા છે:—

“૨૪. ફરિયાદપક્ષના પુરાવા મુજબ, ઘટનાનું સ્થળ તે જગ્યાની ખૂબ નજીક હતું જ્યાં ડાન્સ પ્રોગ્રામ પટના હાઈકોર્ટ સીઆર. અપીલ (એસ.જે.) નં. ૧૮૩/૨૦૦૬ તારીખ ૨૭-૦૮-૨૦૨૫ ના રોજ ચાલી રહ્યો હતો. એ માનવું મુશ્કેલ છે કે અપીલકર્તા નં. ૧ અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓ સાથે લૂંટ કરવાના ઈરાદા સાથે આવી સ્પષ્ટ જગ્યાએ એકઠા થયા હોત અને આવું ગંભીર જોખમ લીધું હોત. પોલીસ સમક્ષ આરોપી વ્યક્તિઓનું નિવેદન, જેમને પોલીસ પાર્ટી દ્વારા પકડવામાં આવ્યા હતા કે તેઓ લૂંટ કરવા જઈ રહ્યા હતા તે સ્પષ્ટપણે અસ્વીકાર્ય હોવાથી ધ્યાનમાં લેવાથી બાકાત રાખવું પડશે. અન્ય ગુનો કરવાના હેતુ માટે આરોપી વ્યક્તિઓ એકઠા થયા હોય તેવી શક્યતાને સુરક્ષિત રીતે બાકાત રાખી શકાય નહીં. તે કહી શકાય નહીં કે સહ-આરોપી વ્યક્તિઓના કબજામાંથી જપ્ત કરાયેલ વસ્તુઓનો ઉપયોગ માત્ર લૂંટ કરવાના હેતુ માટે જ થઈ શકે છે અને અન્ય કોઈ ગુના માટે નહીં. ફરિયાદપક્ષે પુરાવાઓમાંથી સીધી કે આડકતરી રીતે અથવા સંલગ્ન સંજોગોમાંથી સાબિત કરવું જોઈતું હતું કે આરોપી વ્યક્તિઓ લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરવા સિવાય કોઈ અન્ય હેતુ માટે એકઠા થયા

ન હતા.”

૮૭.૨ લાલ બહાદુર ચૌધરી અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના સમાન ચુકાદામાં, જમી-ચાદી રજૂ ન કરવા અને એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૦૬ ના ઉપયોગ વિશે સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો. અવલોકનો ફક્ત ૨૫ માં નીચે મુજબ વાંચે છે:—

“૨૫. જોકે, માત્ર એટલા માટે કે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી ન હતી, સત્તાવાર સાક્ષીઓના પુરાવાઓને નકારી શકાય નહીં. ભલે ફરિયાદપક્ષે સફળતાપૂર્વક સાબિત કર્યું હોય કે અપીલકર્તા અન્ય ચાર વ્યક્તિઓ સાથે રાત્રિના અ odd કલાકે એટલે કે ૦૮/૧૧/૧૯૮૭ ના રોજ આશરે ૧.૩૦ વાગ્યે શેરડીના ખેતરમાં સહ-આરોપી વ્યક્તિઓના કબજામાંથી હથિયારો જપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા, મારા નમ્ર મતે, તે પોતે જ એવું માનવા માટે પૂરતું ન હોઈ શકે કે અપીલકર્તા નં. ૧, જેની પાસેથી કોઈ હથિયારો રિકવર કરવામાં આવ્યા ન હતા, તે લૂંટ કરવાના હેતુ માટે ત્યાં એકઠા થયા હતા અથવા તે ઉદ્દેશ્યને પૂર્ણ કરવા માટે તૈયારી કરી રહ્યા હતા. તે કદી શકાય નહીં કે સહ-આરોપી વ્યક્તિઓના કબજામાંથી જપ્ત કરાયેલ વસ્તુઓનો ઉપયોગ માત્ર લૂંટ કરવાના હેતુ માટે જ થઈ શકે છે અને અન્ય કોઈ ગુના માટે નહીં. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, ન તો જમી-ચાદી તૈયાર કરવામાં આવી હતી કે ન તો જપ્ત કરાયેલ સામગ્રી વસ્તુઓ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટમાં રજૂ કરવામાં આવી હતી અને જમી-ચાદીના સાક્ષીઓને પણ

ફરિયાદપક્ષ દ્વારા બાકાત રાખવામાં આવ્યા હતા. એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૦૬ ની મદદ ગુનાહિત ટ્રાયલમાં ત્યારે જ લઈ શકાય છે જ્યારે ફરિયાદપક્ષે પુરાવા રજૂ કર્યા હોય જે, જો માનવામાં આવે તો, દોષિત ઠેરવશે અથવા જે પ્રથમ દર્શનીય કેસ બનાવે છે. જ્યાં સુધી આ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, આરોપી પર કંઈ પણ સાબિત કરવાની કોઈ જવાબદારી રહેશે નહીં. જો અપીલકર્તા નં. ૧ દ્વારા તેમની સ્થિતિ સમજાવવામાં કોઈ ભૂલ હોય, તો તે ફરિયાદપક્ષને આઈપીસી ની કલમ ૩૮૮, ૪૦૨ અને ૩૦૭/૩૪ હેઠળ અપીલકર્તા નં. ૧ વિરુદ્ધ પ્રથમ દર્શનીય કેસ બનાવવા માટેની તેની પ્રાથમિક જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરશે નહીં.”

૮૮. જસબીર સિંહ @ જવરી @ જબ્બર સિંહ, (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, સંદર્ભ પોલીસ કર્મચારીઓ દ્વારા મળેલી લૂંટ અંગેની ગુપ્ત માહિતી વિશે હતો, અને માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે પણ આઈપીસી ની કલમ ૩૮૮ અને ૪૦૨ અને આર્મ્સ એક્ટ, ૧૯૫૯ ની કલમ ૨૫ સાથે કામ કર્યું હતું. માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે, કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, અંતિમ તારણો નીચે મુજબ આપ્યા છે:—

“૧૨. વિચિત્ર વાત એ છે કે, ઉપર મુજબ અવલોકન કર્યા પછી પણ, હાઈકોર્ટે આઈપીસી ની કલમ ૩૮૮ અને ૪૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ અને આર્મ્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાના સંદર્ભમાં ફરિયાદપક્ષની વાર્તા પર

વિશ્વાસ કર્યો છે. હાઇકોર્ટ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાથી દેખીતી નીચેની હકીકતોને ધ્યાનમાં ન લઈને કાયદામાં ભૂલ કરી છે: –

(i) સિટી પોલીસ સ્ટેશન, કરનાલની મર્યાદામાં બપોરે ૧.૨૦ વાગ્યે દિવસના પ્રકાશની ઘટનામાં, ઘટનાસ્થળેથી અન્ય આરોપીઓ સાથે અપીલકર્તાની ધરપકડનો કોઈ જાહેર અથવા અન્ય કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષી નથી કે તેમાંથી બે પાસેથી કથિત રીતે કરવામાં આવેલ અગ્નિશસ્ત્રની રિકવરીનો પણ કોઈ પુરાવો નથી. (આ એવો કેસ નથી જ્યાં કોઈ ગેઝેટેડ ઓફિસરની હાજરીમાં ધરપકડ કે રિકવરી કરવામાં આવી હોય.)

(ii) ફરિયાદી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬) એ પોતે ગુનાની તપાસ કરી છે, તેથી, હાલના કેસમાં તપાસની વિશ્વસનીયતા પણ શંકાસ્પદ છે, ખાસ કરીને, કારણ કે પોલીસ કોન્સ્ટેબલો સિવાય, જેઓ તેમના તાબાના છે, ઘટનાનો અન્ય કોઈ સાક્ષી નથી.

(iii) તે કુદરતી નથી કે છ આરોપીઓ, જેમાંથી ચાર જીવલેણ હથિયારોથી સજ્જ હતા, તેમણે કોઈ પ્રતિકાર કર્યો ન હતો કે પોલીસ દ્વારા પકડાય તે પહેલાં કોઈ પણ પોલીસ કર્મચારીને કોઈ ઈજા પહોંચાડી ન હતી.

(iv) તે વિચિત્ર છે કે તમામ આરોપીઓ વાદળી શર્ટ પહેરેલા હતા, જાણે તેમને કોઈ યુનિફોર્મ આપવામાં આવ્યો હોય.

(v) તે માનવું મુશ્કેલ છે કે અપીલકર્તા અને અન્ય ત્રણ ભાગી જવાનો પ્રયાસ કર્યો ન હતો કારણ કે બપોરના સમયે તેઓએ નોંધપાત્ર અંતરથી સરળતાથી નોંધ્યું હોત કે કેટલાક પોલીસકર્મીઓ તેમની તરફ આવી રહ્યા છે. (ફરિયાદપક્ષનો એવો કેસ નથી કે પોલીસ કર્મચારીઓ યુનિફોર્મમાં ન હતા.)

૧૩. ઉપરની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતા, જે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાથી સ્પષ્ટ છે, અમને જણાય છે કે નીચેની બંને અદાલતોએ એવી ધારણા કરવામાં કાયદામાં ભૂલ કરી છે કે ફરિયાદપક્ષે સફળતાપૂર્વક અપીલકર્તા જસબીર સિંહ @ જવરી @ જબ્બર સિંહ વિરુદ્ધ આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ અને ૪૦૨ અને આર્મ્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓનો આરોપ, વાજબી શંકાથી પર સાબિત કર્યો છે. અમારા મતે, આ એક યોગ્ય કેસ છે જ્યાં અપીલકર્તા વાજબી શંકાનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે, અને નિર્દોષ છૂટવાને પાત્ર છે.”

૮૯. ચતુરી યાદવ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડિયાને એ માનવું મુશ્કેલ લાગ્યું હતું કે અપીલકર્તાઓ લૂંટ કરવાના ઈરાદા સાથે આવી સ્પષ્ટ જગ્યાએ એકઠા થશે અને આવું ગંભીર જોખમ લેશે. આઈપીસી

ની કલમ ૩૯૯ અને ૪૦૨ હેઠળના આરોપને સમર્થન આપવા માટે કોઈ કાયદાકીય પુરાવા ન મળતા, અપીલને મંજૂરી આપી આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કર્યા. માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે ફકરા ૪ માં જરૂરી સંદર્ભ આપ્યો છે:—

“૪. નીચેની અદાલતોએ એવું અનુમાન કર્યું છે કે અપીલકર્તાઓ માત્ર એ હકીકત પરથી બંને ગુનાઓ હેઠળ દોષિત હતા કે તેઓ રાત્રે ૧ વાગ્યે એક નિર્જન સ્થળે એકઠા થયા હતા અને રાત્રિના તે વિચિત્ર કલાકે તેમની હાજરી માટે કોઈ ખુલાસો આપી શક્યા ન હતા. અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા શ્રી મિશ્રાએ રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદપક્ષના કેસને તેની ફેસ વેલ્યુ પર લેતા, એવું દર્શાવવા માટે કોઈ પુરાવા નથી કે અપીલકર્તાઓ લૂંટ કરવાના હેતુ માટે એકઠા થયા હતા અથવા તેઓએ તે કરવા માટે કોઈ તૈયારી કરી હતી. અમારો અભિપ્રાય છે કે અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ સારી રીતે સ્થાપિત છે અને તે પ્રવર્તશે. ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવા માત્ર દર્શાવે છે કે શાળાના પરિસરમાં આઠ વ્યક્તિઓ મળી આવ્યા હતા. તેમાંના કેટલાક બંદૂકોથી સજ્જ હતા, કેટલાક પાસે કાર્ટ્રીસ હતા અને અન્ય ભાગી ગયા હતા. માત્ર હકીકત એ છે કે આ વ્યક્તિઓ રાત્રે ૧ વાગ્યે મળી આવ્યા હતા, તે પોતે જ સાબિત કરતું નથી કે અપીલકર્તાઓ લૂંટ કરવાના હેતુ માટે અથવા તે ઉદ્દેશ્યને પૂર્ણ કરવા માટે તૈયારીઓ કરવા માટે એકઠા થયા હતા. હાઈકોર્ટે પોતે જ તેના ચુકાદામાં અવલોકન કર્યું છે કે શાળા બજારની ખૂબ નજીક હતી, તેથી એ માનવું

મુશ્કેલ છે કે અપીલકર્તાઓ લૂંટ કરવાના ઈરાદા સાથે આવી સ્પષ્ટ જગ્યાએ એકઠા થયા હોત અને આવું ગંભીર જોખમ લીધું હોત. તે સાચું છે કે અપીલકર્તાઓમાંના કેટલાક જેમને હેડ કોન્સ્ટેબલ દ્વારા પકડવામાં આવ્યા હતા, તેમણે તેની સમક્ષ નિવેદન આપ્યું હોવાનું કથિત છે કે તેઓ લૂંટ કરવા જઈ રહ્યા હતા પરંતુ આ નિવેદન સ્પષ્ટપણે અસ્વીકાર્ય હોવાથી ધ્યાનમાં લેવાથી બાકાત રાખવું પડશે. આ દૃષ્ટિકોણથી, અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધ કલમ ૩૯૯ અને ૪૦૨ હેઠળના આરોપને સમર્થન આપવા માટે કોઈ કાયદાકીય પુરાવા નથી. શક્યતા કે અપીલકર્તાઓ કોઈની હત્યા કરવા અથવા અન્ય કોઈ ગુનો કરવાના હેતુ માટે એકઠા થયા હોત તેને સુરક્ષિત રીતે બાકાત રાખી શકાય નહીં. આ સંજોગોમાં, તેથી, અમે હાઈકોર્ટના ચુકાદાને ટકાવી રાખવામાં અસમર્થ છીએ.”

૯૦. આર્મ્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫(૧બી)(એ) હેઠળ દોષિત ઠેરવવા માટે, દસ્તાવેજ એક્ઝિબિટ ૨૭ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જે ગુજરાત રાજ્યના એફએસએલ વિભાગના સાયન્ટિફિક ઓફિસર એ.પી. જાની દ્વારા તારીખ ૧૮/૧૨/૨૦૦૩ ના રોજ આપવામાં આવ્યો હતો. મુદ્દામાલ એફએસએલ દ્વારા ૨૬/૦૬/૨૦૦૩ ના રોજ પ્રાપ્ત થયો હતો. એ નોંધવું જરૂરી છે કે જમ કરાયેલ તમાંચાનો કોઈ બેલિસ્ટિક રિપોર્ટ રેકૉર્ડ પર નથી. મંજૂરી, જે આર્મ્સ એક્ટ હેઠળ આરોપીઓને પ્રોસિક્યુટ કરવા માટે જરૂરી છે તે જોઈન્ટ પોલીસ કમિશનર, કાઈમ બ્રાન્ચ, અમદાવાદ શહેર દ્વારા આપવામાં આવી હતી જે તારીખ

૨૫/૦૮/૨૦૦૩ ની છે. ઉપર સંદર્ભિત કર્યા મુજબ, ભલે હથિયારો આરોપીઓના કબજામાં હોવાનું સાબિત થાય, તો પણ એ હકીકતને સમર્થન આપી શકાય નહીં કે હથિયાર આરોપીઓ પાસે માત્ર અને માત્ર લૂંટ માટે જ હતું. હથિયારો રાખીને આરોપીઓનો ઇરાદો અલગ હોત, તેઓ કદાચ અન્ય કોઈ ગુનો કરવા માટે યોજના બનાવી શક્યા હોત.

૯૧. ફરિયાદપક્ષ તેમના કેસને વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે. વિદ્વાન સેશન્સ જજે હકારાત્મકમાં જવાબ આપવા માટે નિર્ધારણ માટે નીચેના મુદ્દાઓ ઊભા કર્યા હતા:—

“(૧) શું ફરિયાદપક્ષ વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરે છે કે આરોપીઓ અથવા તેમાંના કોઈ એક કે વધુએ કાવતરું ઘડ્યું હતું અને શાહિદ વીર પેટ્રોલ પંપ તરીકે ઓળખાતા પેટ્રોલ પંપને લૂંટવાની તૈયારી શરૂ કરી હતી અને આમ આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો છે?

(૨) શું ફરિયાદપક્ષ વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરે છે કે આરોપી નં. ૧ થી ૩ કોઈ પણ લાયસન્સ કે પરમિટ વિના રિવોલ્વર જેવા જીવલેણ હથિયારોથી સજ્જ હોવાને કારણે આર્મ્સ એક્ટ ની કલમ ૨૫(૧બી)(એ) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો છે?

(૩) શું ફરિયાદપક્ષ વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરે છે કે આરોપીઓ અથવા તેમાંના કોઈ એક કે વધુએ બીપી એક્ટ ની કલમ ૧૩૫(૧) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો છે?

(૪) શું ફરિયાદપક્ષ વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરે છે કે આરોપીઓ અથવા તેમાંના કોઈ એક કે વધુએ અમલમાં હોય તેવા કોઈ પણ કાયદા હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો છે?

(૫) શું હુકમ અને શું ચુકાદો?”

૯૨. સાક્ષીઓની જુબાનીની તપાસ અને વિશ્લેષણ પરથી, એવું લાગે છે કે વિદ્વાન સેશન્સ જજે એ વિચારવામાં ભૂલ કરી છે કે ફરિયાદપક્ષે, વાજબી શંકાથી પર, મુદ્દા નં. ૧ ને હકારાત્મકમાં સાબિત કર્યો છે. વિદ્વાન સેશન્સ જજે મુદ્દા નં. ૧ ને ઘડવામાં ભૂલ કરી હતી, જ્યારે કેસ આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળ હતો અને જ્યારે કાયદાનો આદેશ આરોપી દ્વારા પાંચ કે તેથી વધુ તરીકે ગુનો સાબિત કરવાનો છે. વિદ્વાન સેશન્સ જજે, આઈપીસી ની કલમ ૩૯૧ ની જોગવાઈના વિરોધાભાસમાં, આરોપીઓ તરીકે તેમનામાંના કોઈ એક કે વધુએ કાવતરામાં પ્રવેશ કર્યો હોય તેવા સંદર્ભમાં કેસનું વિશ્લેષણ કર્યું હતું અને નિર્ધારણ માટે મુદ્દો

ઊભા કરીને હકીકતોનું વિશ્લેષણ કર્યું હતું, જેમાંથી કોઈ એક કે વધુનું કાવતરું અને આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળ ગુના કરવા માટે વીર શાહિદ પેટ્રોલ પંપ તરીકે ઓળખાતા પેટ્રોલ પંપને લૂંટવા માટે એક કે વધુની તૈયારીને ધ્યાનમાં લેતા. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજ પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ દ્વારા સંયુક્તપણે લૂંટ કરવા માટેની તૈયારીની જરૂરિયાતને સમજવામાં નિષ્ફળ ગયા, અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજ તે મુજબ મુદ્દો ઘડવામાં નિષ્ફળ ગયા જેનાથી ફરિયાદપક્ષ માટે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ દ્વારા લૂંટ કરવા માટે તૈયારી સાબિત કરવી જરૂરી બને છે.

૯૩. પોલીસ સાક્ષીઓ અને પંચોની જુબાનીના સ્વરૂપમાં પુરાવાઓ સાથે હકીકતોના સમગ્ર મૂલ્યાંકનમાં, ફરિયાદપક્ષના કેસ પર વિશ્વાસ કરી શકાય નહીં કારણ કે મળેલી માહિતી પોલીસ સ્ટેશનની ડાયરીમાં ‘જાણવાજોગ’ એન્ટ્રી તરીકે નોંધવામાં આવી ન હતી, કે આવી માહિતી કોઈ પણ પોલીસ સાક્ષીઓની અંગત ડાયરીમાં નોંધવામાં આવી ન હતી. એવિડન્સ એક્ટ ની કલમ ૧૨૫ હેઠળ વિશેષાધિકારનો દાવો રેઈડિંગ પાર્ટીના આગેવાન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ દ્વારા કરી શકાય નહીં, કારણ કે આગેવાને બાતમીદારને કોઈ અન્ય પોલીસ અધિકારીઓથી ટીમના સભ્ય તરીકે, કે પંચો સમક્ષ પણ સુરક્ષિત રાખ્યો ન હતો. બાતમીદારની ઓળખ રેઈડિંગ પાર્ટીના આગેવાન દ્વારા રેઈડિંગ ટીમના તમામ સભ્યો તેમજ પંચો સમક્ષ ઉજાગર કરવામાં આવી હતી. બાતમીદાર દ્વારા પૂરી

પાડવામાં આવેલી માહિતીની ચકાસણી કરવામાં આવી ન હતી કે શું બાતમીદારને આરોપીઓ સામે કોઈ દુશ્મનાવટ હતી, જેઓ તપાસ અધિકારી દ્વારા સાબિત થયા મુજબ, વ્યવસાયમાં ડાયમંડ કટર હતા. આપવામાં આવેલી માહિતીએ જણાવ્યું હતું કે આરોપીઓએ પહેલેથી જ લૂંટ માટે યોજનાઓ અને તૈયારીઓ કરી હતી, આમ, નટરાજ હોટલ પર કોઈ રેઈડ શરૂ કરવાની જરૂરિયાત ન હતી અને એ માનવું અશક્ય હશે કે આરોપીઓ એવી જગ્યાએ એકઠા થશે જ્યાં હોટલમાં ગ્રાહકોની આવૃત્તિ વધુ હતી અને આસપાસની જગ્યામાં ટ્રાવેલ એજન્ટોની ઓફિસો હતી, અને તે એક જાહેર રસ્તો હતો. જમ્મી યાદી આરોપીઓને આપવામાં આવી ન હતી. અંગજડતી વખતે, આરોપીઓ પાસેથી કોઈ પૈસા કે અન્ય દસ્તાવેજ મળ્યા ન હતા, જે ફરિયાદપક્ષની વાર્તા પર વિશ્વાસ કરવાનું મુશ્કેલ બનાવે છે. પંચોએ ફરિયાદપક્ષના પોલીસ સાક્ષીઓને સમર્થન આપ્યું નથી. રેઈડના કિસ્સામાં, રેઈડના પંચોએ આખી હકીકત અને ઘટનાનો ક્રમ જણાવવો પડે છે, જે તેઓએ જોયો હતો; જ્યારે હાલના કેસમાં, કોઈ પણ પંચ પોલીસ સાક્ષીઓને સમર્થન આપી શક્યું ન હતું. વધુમાં, પંચોએ ઘટનાના સ્થળે પાંચ આરોપીઓની હાજરી સાબિત કરી નથી. તેઓ માત્ર બે આરોપીઓ માટે પુરાવા આપી શક્યા હતા. પકડાયેલા ચાર આરોપીઓ સાથે ‘મુન્નો’ હાજર હોવાની અને ‘મુન્નો’ ભીડમાં ભળી જઈને સ્થળ પરથી ભાગી જવાની ફરિયાદપક્ષની વાર્તા પણ માનવી મુશ્કેલ બની જાય છે જ્યારે ત્યાં ટીમમાં ઘણા પોલીસ કર્મચારીઓ હાજર હતા. તપાસ અધિકારી એ હકીકત સાબિત કરી શક્યા

ન હતા કે નામજોગ પોલીસ અધિકારીઓએ તેને પકડવા માટે ‘મુન્નો’ નો પીછો કર્યો હતો. જોકે આરોપીઓ કન્ટ્રી મેડ પિસ્તોલ અને છરી જેવા હથિયારો સાથે મળી આવ્યા હતા, આ હકીકતને પોલીસ સાક્ષીઓ અને પંચોના પુરાવા દ્વારા સમર્થનની જરૂર છે કે પોલીસે આરોપીઓને પકડતા પહેલા તેમની અંગજડતી આપી હતી જ્યારે હકીકત રેકૉર્ડ પર આવી છે કે તમામ પોલીસ સાક્ષીઓ પાસે હથિયારો હતા. ફરિયાદપક્ષનો કેસ પણ શંકાસ્પદ બને છે કારણ કે કોઈ પણ આરોપીએ પોલીસનો પ્રતિકાર કર્યો ન હતો કે કોઈ પણ પોલીસ કર્મચારીને ઈજા પહોંચાડી ન હતી. પોલીસે લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરવા માટે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની હાજરી સાબિત કરવામાં કંગાળ રીતે નિષ્ફળતા મેળવી છે. તપાસ અધિકારીનું ચાર્જશીટ પણ એક ઉદાસીન ચિત્ર ઊભું કરે છે, જ્યાં ‘મુન્નો’ સહિત અન્ય ચાર વ્યક્તિઓને ચાર્જશીટના કોલમ નં. ૨ માં દર્શાવવામાં આવ્યા હતા. પોલીસ ‘મુન્નો’ ની ઓળખ તેમજ ચાર્જશીટના કોલમ નં. ૨ માં દર્શાવેલ અન્ય ત્રણની ઓળખ ચકાસી શકી ન હતી. વધુમાં, તપાસ અધિકારીનું વલણ પણ બાતમીદાર પ્રત્યે પક્ષપાતી બને છે કારણ કે રેઈડિંગ ટીમના આગેવાન તરીકે મળેલી માહિતીનો સંદેશ ઉપરી અધિકારીને પહોંચાડ્યો ન હતો, કે રેઈડ પર જતા પહેલા તેમની ટીમના ગઠન વિશે ઉપરી અધિકારીને જાણ કરી ન હતી. આરોપીઓ પાસેથી હથિયારોની માત્ર રિકવરી એ સાબિત કરવા માટે પૂરતી નથી કે તેઓ લૂંટ માટે યોજના અને તૈયારી કરવા માટે એકઠા થયા હતા. આરોપીઓ લૂંટ સિવાયના કોઈ પણ હેતુ માટે એકઠા થયા હોત, જ્યારે કાયદો આદેશ આપે

છે કે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓનું સંયુક્તપણે એકત્ર થવું લૂંટ કરવા માટે તૈયારી કરી રહ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષ પાસે ઓછામાં ઓછી પાંચ વ્યક્તિઓની ઓળખ સાબિત કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ નથી. અહીં, ટ્રાયલ માત્ર ચાર વિરુદ્ધ હતી. ભાગી ગયેલી વ્યક્તિ ‘મુન્નો’ ને પોલીસ દ્વારા ઓળખી શકાઈ ન હતી. તેના ઠેકાણા જાણી શકાયા ન હતા. તેથી પાંચની હાજરી સાબિત કરવાના અભાવે, આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળ કોઈ કેસ માની શકાય નહીં.

૯૪. પુરાવાના વિશ્લેષણ અને કેસ કાયદાઓના સંદર્ભ સાથે ઉપર આપેલા કારણોને ધ્યાનમાં લેતા, તે ચોક્કસપણે નિષ્કર્ષ કાઢી શકાય છે કે ફરિયાદપક્ષ કેસને વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હતી. આરોપીઓને નિર્દોષ છોડવાની જરૂર છે કારણ કે આઈપીસી ની કલમ ૩૯૯ હેઠળનો કેસ તેમની વિરુદ્ધ સાબિત થયો નથી. કેસ આરોપીઓને નિર્દોષ છોડવાનો હોવાથી, રાજ્ય દ્વારા અરજ કરવામાં આવેલ સજામાં વધારો કરવા માટે કોઈ આધાર રહેશે નહીં.

૯૫. ઉપરની ચર્ચાને ધ્યાનમાં લેતા, અપીલકર્તાઓ – મૂળ આરોપીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૧૨/૨૦૦૫ અને ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૧૫/૨૦૦૫ મંજૂર કરવામાં આવે છે. રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૧૩૯/૨૦૦૫ નામંજૂર કરવામાં આવે છે. વિદ્વાન

અધિક સેશન્સ જજ, અમદાવાદ શહેર દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૫૧/૨૦૦૪ માં તારીખ ૨૮/૦૨/૨૦૦૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠેરવતા ચુકાદા અને હુકમ રદ કરવામાં આવે છે. અપીલકર્તાઓ – મૂળ આરોપીઓને તેમની વિરુદ્ધ મૂકવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ મુક્ત કરવામાં આવે છે. જામીન બોન્ડ રદ થાય છે. રજિસ્ટ્રીને નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને તાત્કાલિક પાછી મોકલે.

(ગીતા ગોપી, ન્યાયમૂર્તિ)

મૌલિક

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.